

KATOLSK
KIRKEBLAD
NR. 3-2016

ST. OLAV

Katolikk i Norge idag s. 4

- Freddy edderkopp & St. Sunniva skole s. 3
- Neste stopp for pave Frans: Armenia s. 8
- Hva er kristen meditasjon s. 12
- Et bibelsk blikk på norgeshistorien s. 20

Frihetenes pris

Er religionsfriheten egentlig kraftig underfinansiert i forhold til ytringsfriheten?

Dette var et av de spørsmål jeg satt igjen med etter STLs spennende gjestebud forleden. På den siste dagen i mai markerte Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) sitt 20-årsjubileum med en bredt anlagt konferanse på Litteraturhuset i Oslo. En av sesjonene under gjestebudet besto av et panel med våre fremste kulturpolitikere. De diskuterte religionsfrihet og mulige finansieringsmodeller for tros- og livssynssamfunn i årene fremover.

Bærebjelker. Det gledelige er at våre kulturpolitikere fra Ap til Frp alle står fjellstøtt på religionsfrihet og ytringsfrihet som bærebjelkene i demokratiet. Alle er også enige om at det offentlige skal understøtte tros- og livssynssamfunn økonomisk og at vi må likebehandles. Der politikerne skiller lag, er i spørsmål om hvor instrumentell politikken på religionsfeltet skal være. Altså om og hvor mye politikerne skal legge seg opp i hvordan pengene de bevilger brukes, og om det skal stilles krav til at bevilgningene skal oppnå konkrete politiske mål.

Dette blir en viktig debatt fremover.

Sammenfiltret. I dette perspektivet kan det også være av interesse å sammenligne religionsfriheten med ytringsfriheten. Både fordi det er naturlig å nevne de to i samme åndedrag, uløselig sammenfiltret som de er. Men også fordi de er konstitusjonelt beskyttet (har egne paragrafer i Grunnloven) og fordi våre politikere har finansielt rammeansvar for dem og er pålagt å sørge for en infrastruktur som gjør at så vel ytringsfrihet som religionsfrihet kan utøves i vårt land. I dag og i morgen.

Det kan kanskje innvendes at en slik sammenligning ikke kan gjøres og at den i beste fall er useriøs. Men la oss i hvert fall våge å gjøre en liten talløvelse:

Stor aktør. Hvis vi avgrenser ytringsfrihetsområdet til å gjelde presse og media (ikke universiteter, kulturliv og andre), ser vi at områdene ytringsfrihet og religionsfrihet i et politisk-

Staten gir ytringsfriheten 7,5 milliarder kroner hvert år. Religionsfriheten mottar 2,1 milliarder.

økonomisk perspektiv begge er preget av at de har én stor aktør: henholdsvis NRK og Den norske kirke.

Og hvis vi sammenligner mer konkret på tall: NRK har 2 millioner lisensbetalere. Den norske kirke (DnK) har 3,8 millioner medlemmer. NRK får 5,5 milliarder kroner årlig i offentlig støtte via lisensordningen. Den norske kirke får 1,8 milliarder i statsstøtte.

Direkte og indirekte pressestøtte utenom NRK utgjør rundt 2 milliarder årlig. Tilskuddene til tros- og livssynssamfunn utenfor DnK er på 315 millioner.

Forskjell. Så for å spissformulere og oppsummere: Staten gir ytringsfriheten 7,5 milliarder kroner hvert år. Religionsfriheten mottar 2,1 milliarder.

Kan man trekke noen konklusjoner av disse tallene?

Jeg tror i hvert fall man ikke umiddelbart skal ta påstander fra kommentatorer i statssubsidierte aviser om at det norske tros- og livssynsfeltet er overfinansiert, for god fisk. Det er god grunn til å spørre om det motsatte er tilfelle.

Likhet. Og i samme omgang: Like lite som vi bør tåle at finansieringen av ytringsfriheten settes til å nå partipolitiske mål, bør vi tåle at religionsfeltet utsettes for instrumentelle målsetninger.

Vi har dyktige politikere i Norge. De har sørget for raue rammevilkår og en velutviklet infrastruktur for å ivareta ytringsfriheten – i tråd med Grunn-

lovens krav. De samme klare rammene for langsiktighet, gode ordninger og fravær av partipolitiske føringer bør vi også forvente på religionsfrihetens og religionsutøvelsens område.

Hans Rossiné, kommunikasjonsleder Oslo katolske bispedømme

St. Olav – katolsk kirkeblad hvori opptatt «Klippen» (Midt-Norge, 1950–78), «Stella Maris» (Nord-Norge, 1950–68) og «Broen» (Landsdekkende, 1979–2009).

Medlemsblad for Den katolske kirke i Norge

Utgis av: Norsk Katolsk Bispedømme Nr. 3–2016, årgang 128 ISSN 0802-6726 Oslo katolske bispedømme tlf.: 23 21 95 00 Trondheim Stift tlf.: 73 52 77 05 Tromsø Stift tlf.: 77 68 56 04

Adresse: Akersveien 5, 0177 Oslo Faks: 23 21 95 01 kirkeblad@katolsk.no www.katolsk.no/kirkeblad

Vikarierende redaktør: Lisa Wade (LW)

Nord-Norge-kontakt: Stiftskontoret tlf.: 77 68 42 77

Midt-Norge-kontakt: Stiftskontoret tlf.: 73 52 77 05 faks: 73 52 87 90

Signerte artikler står for forfatterens regning.

Dersom intet annet er angitt, er bildene hentet fra katolsk.no.

Redaksjonsslutt: 6.6.16
Deadline for neste nr.: 24.8.16

Forsidebilde: Fra Kristi Legemsfestprosjesjonen i St. Johannes menighet i Oslo. Foto: Marek Palma.

Trykk: Frode Fjellberg AS
Opplag: 53 450

Gaver til bladet fra utlandet:

Sparebanken Sør
Postboks 200
4662 Kristiansand
BIC/SWIFT:
SPSONO22XXX IBAN:
NO43 3000 2275 321

Freddy Edderkopp &

Tekst og foto: søstrene på Katarinahjemmet

To onsdager i mai har fjerde klasse ved St. Sunniva skole besøkt Sta. Katarinahjemmet. I forkant av besøket hadde elevene studert boken *Freddy Edderkopp* i kloster.

Freddy Edderkopp-serien handler om en liten edderkopp som bor i kapellet på Sta. Katarinahjemmet. Han er litt vel vågal og hopper stadig ned på sløret til en av søstrene. Fra der er han med på alt som skjer i klosteret og utenfor klosteret også. Det er skrevet tre bøker om Freddy Edderkopp frem til nå. Flere skoler studerer den første boken i serien når klosterliv står på pensum, mens bok nummer to om «Sakramentmysteriet» ofte benyttes i katekese. Den tredje boken, *Freddy Edderkopp og helgenskaren*, planlegges utgitt på St. Olav forlag høsten 2016. Bokserien er skrevet av sr. Ane-Elisabet Rør og illustrert av Roy Søbstad. Forfatterens royalties går til Sta. Katarinahjemmet og er øremerket klosterets barne- og ungdomsarbeid.

Besøket fra St. Sunniva skole begynte i kapellet med en god og dyp samtale mellom sr. Ane-Elisabet og elevene om viktige aspekter ved klosterlivet. Etter samtalen vandret gruppen gjennom de rom som er nevnt i barneboken. Særlig interessert var barna i å se biblioteket, novisiatet og refektoriet, hvor flere spennende scener i boken utspiller seg.

Besøket ble avsluttet med rebus, mat og boller i hagen. Der fikk elevene hver sin Freddy Edderkopp-nøkkelring i premie.

Spesielt overraskende var det da elevene i klasse 4b kom med egne tegninger fra boken. Disse ble overrakt sr. Ane-Elisabet da klassen kom.

Gode forskere. Elevene viste et stort engasjement under besøket, noe som kanskje ikke er så rart for elever som nylig utmerket seg som gode forskere nasjonalt. De to fjerdeklassene ved St. Sunniva skole ble, som eneste klasser fra Oslo, valgt til å delta i Nysgjerriger 2016! De kom til finale i hver sin klasse – «Mat» og «Åpen klasse». Mens klasse 4a fikk bronsemedalje for sitt gode forskningsarbeid om «Hva spiser vi til middag, og har det endret seg de siste 50 årene?», fikk klasse 4b bronse for sin forskning om «Hvorfor drømmer vi forskjellig, og hvorfor husker vi noen drømmer?».

Vi gratulerer 4.-klassene på St. Sunniva skole og takker for kjempehyggelig besøk!

Katolikk i Norge i dag

Inntrykk fra temadag i St. Hallvard menighet

Tekst og foto: Marta Bivand Erdal

Den katolske kirke i Norge har alltid vært preget av mangfold, men den enorme veksten det siste tiåret har bidratt til mer kompleksitet. Dette har konsekvenser for innsatsen for å skape og styrke fellesskap og enhet. Hva vil det si å være katolikk i Norge i dag?

De siste årene har St. Hallvard menighet, som andre katolske menigheter i Norge, opplevd en formidabel vekst. Dette er gledelig, men innebærer også utfordringer: Hvordan skal vi ta imot nye medlemmer fra alle verdens land? Vi som har vært del av Kirken i Norge over tid, har også bakgrunn fra mange ulike land. Hvordan finner vi oss til rette i vår felles og mangfoldige Kirke? Og hva gjøres for at barn som er født i Norge, skal føle seg hjemme i Kirken, både de som har foreldre og besteforeldre som en gang innvandret, og de som har familiehistorien sin fra Norge? Dette er spørsmål som har avgjørende betydning for våre forståelser av, og våre erfaringer med, fellesskap og enhet i Kirken.

Kirkens røst er på den ene side klar: «her er ikke jøde eller greker (...). Dere er alle én i Kristus Jesus» (Gal 3,28-29), men på den annen side har kirken også historisk sørget for sjelesorg tilpasset migranters språklige (og kulturelle) behov. I moderne tid er

italiensk migrasjon til USA et godt eksempel. Kirken i Italia, og Vatikanet, var urolige for hvordan det skulle gå med italienske katolikker i den irskdominerte katolske kirken i USA. En del av Kirkens tidlige dokumenter om sjelesorg for migranter stammer fra denne tiden og må leses i sin kontekst. Prinsippet om å gi sjelesorg på et språk de troende behersker, er imidlertid noe som ligger fast, og det gjelder enten man snakker om filippinske hushjelpere i Singapore, polske snekkere i Norge eller katolske flyktninger fra Eritrea eller Irak.

Erfaringsutveksling om norsk katolisisme

Temadagen «Hva vil det si å være katolikk i Norge i dag?» var en del av St. Hallvard menighets 125-årsjubileum. Spørsmålet ble belyst gjennom felles refleksjoner og samtale – med deltakere fra bredden av menighetens mangfold med tanke på landbakgrunn, alder, kjønn og yrke. Den brede sammensetningen var en nødvendig

betingelse for å kunne ha en reell samtale om hva som rører seg, og kunne utveksle erfaringer om hvordan det oppleves å være katolikk i Norge idag.

Selve tittelen på temadagen er en pandoras eske, for når vi sier «hva vil det si å være katolikk i Norge i dag», balanseres det på en knivsegg: Snakker vi om å være «norsk katolikk» eller katolikk på norsk? Er det noen motsetninger her, kan man for eksempel være norsk-vietnamesisk katolikk? Dette er temaer som ikke er uttømt i Den katolske kirke i Norge.

For de aller fleste av oss som er katolikker i Norge idag, er ikke norsk det språket vi snakket hjemme da vi vokste opp. For katolske barn anno 2016 er bildet fortsatt nokså likt, i stor grad fordi innvandringen av katolikker det siste tiåret har vært enorm, med en jevn tilstrømming også i tiden før. I dag er det blant katolikker i Norge flere som har en polsk fødselsattest enn dem som har norsk. Men dagens

katolske barn er i overveiende grad født her og går på norsk skole. Dette gjelder også barn av de nyere polske innvandrerne: åtte-ti års botid i Norge er ikke så lenge for voksne, men for førstekomunionsbarna er dette et helt liv.

Hvordan møter man så denne mangfoldige virkelighet i en menighet som St. Hallvard? Gjennom tankevekkende

erfaringene hun selv gjorde tyve år tilbake, og er opptatt av å kunne bidra til at disse også skal klare å etablere seg i Norge. Hun understreket hvordan det å komme til kirken var som å komme hjem. Hun opplever et fellesskap i Kirken her i Norge – både med eritreere og med andre i St Hallvard, uansett hvor de kommer fra. Hun løftet også fram viktige refleksjoner om hvordan forholdet mellom kultur og tro alltid

men også sammen på tvers, med gjensidig åpenhet og fordomsfrihet.

Johans erfaringer med å vokse opp som katolikk i Norge vakte stor interesse, både blant de tilstedeværende eldre fra menigheten og blant gjengen av polakker som deltok. Johan fortalte fargerikt om hvordan det var å vokse opp som norsk og som katolikk med tamil som morsmål. At det opplevdes som å ha «én fot i hver båt». Dette endret seg i ulike faser av oppveksten. Noen ganger var det helt uproblematisk, andre ikke. Som ung voksen og student opplever Johan at det er enklere å ha reflekterte samtaler med omgangskretsen om religion, også på tvers av ulike tros- og livssyn. Men Johans oppsummering var nokså klar: «Det er ikke alltid lett for barn å ha en religion i Norge idag. Det er viktig at vi gir dem de verktøyene de trenger for å takle hverdagen som unge katolikker.»

Åtte-ti års botid i Norge er ikke så lenge for voksne, men for førstekomunionsbarna er dette et helt liv.

og inspirerende innlegg kom det frem et spekter av ulike erfaringer med det å være katolikk i dagens Norge, og i denne menigheten. Disse gjenspeiler den erfaringsbredden menighetene og Kirken må spenne i sin tenkning og praksis omkring liturgi, katekese og diakoni for sine troende.

Å komme hjem

Andzelika på nitten fortalte på klingende norsk, etter 6-7 år i Oslo, om hvordan skriftemål og messe på polsk – på hennes eget språk – er utrolig viktig og gir henne en helt spesiell følelse. Andzelika framstår som en helt vanlig norsk jente. Når polsk språk likevel er så viktig for hennes trosliv, er dette en dimensjon ved integrering i det norske som må tas på alvor. Det betyr imidlertid ikke at hun bare må være «polsk katolikk». Andzelika har også vært med på ungdomsarrangementer på Mariaholm. Hun fikk selv se og oppleve hvordan katolske ungdommer i Norge ber og synger sammen i kapellet. Å få se dette, å få være med på det, gjorde at det norske i Kirken ble mindre fremmed, og noe som hun også kunne være en del av, som var fint.

Almaz fortalte om endringen fra å være ny i Norge til det å være en etablert del av det flerkulturelle Oslo. Det krevde tid og innsats. Men for Almaz er den eritreiske sangen fortsatt hjertet nær, og selv om hun oftest deltar i liturgien på norsk i dag, er det viktig å kunne få oppleve eritreiske messer. Dette er annerledes for barna hennes, og i løpet av barnas oppvekst har de balansert deltakelse i liturgi og katekese både på tigrinya og på norsk. Almaz ser hvordan nye eritreere i Norge går gjennom mange av de samme

går går begge veier, spesielt med tanke på barna som vokser opp i Norge. Her er det rom for det eritreiske og det norske, for å snakke tigrinya og norsk, og både være katolikk og være en del av det flerkulturelle Oslo.

Frode konvertete for en del år siden, og St. Hallvard ble for ham tidlig et naturlig «hjem» i det katolske landskapet. Erfaringen var av en positiv og inkluderende menighet, med prester som ser deg og viser engasjement. Det var uvant for ham å plutselig tilhøre en etnisk minoritet, i egen menighet,

Sangen som er hjertet nær

Gjennom en innledning om mangfoldet i Kirken basert på forskningsprosjektet i St. Hallvard og personlige refleksjoner fra enkeltpersoner, kom det fram mange sentrale momenter. Temadagen fortsatte med gruppediskusjon og ble oppsummert med en ple-

Den katolske kirke i Norge er et levende mangfold i mangfoldet, vi er minoriteter i minoritetene og minoriteter blant majoriteten.

i eget land. Frode fortalte om den store styrken som han opplever at mangfoldet i Den katolske kirken er, men også om at han er bekymret for utfordringene med den raske veksten: «På den ene side kan vi lære av hverandre og bli en svært viktig arena for å vise at mennesker fra svært ulike bakgrunner kan samarbeide og danne positive og gode fellesskap. Men vi kan også bevege oss i en retning der vi får en kirke med stor språklig segregering.» Frode understreket at veien videre er vår, den er felles, og at ansvaret for Kirkens fremtid ikke bare hviler på prester og menighetsråd, men at vi må ta ansvar hver og én av oss. Både som en del av den gruppen vi tilhører, enten det er som norsk konvertitt, vietnameser eller polakk, eller som ung norsk katolikk,

numssamtale. Fellesarenaer – på tvers av språklige og andre skiller – ble fremhevet som viktige. For eksempel katekesen, selv om den kun involverer familier med barn og kateketene, men også menighetsfester på St. Hansaften og den felles Mariaprosesjonen i Oslo. Men Almaz' personlige refleksjon om sangen, som er hjertet nær, fikk også fram dimensjoner ved det som for mange oppleves som felles: Når menigheten i en høymesse istemmer *Salve Regina* eller *Kyrie* og *Credo*, er dette fine erfaringer med god fellesskapsfølelse og samhold, der felles tro og bønn oppleves som sterkere enn skillene. Også gjennom fredshilsenen er fellesskapet og opplevelsen av å føle seg hjemme sammen i Kirken virkelig for veldig mange. Dette er dimensjoner ved Den katolske kirkes

fellesskap – her i Norge, i St. Hallvard menighet – som ikke er så lett oversettbare til det offentlige Norges integreringspråk. Men det innebærer ikke at denne typen fellesskapsfølelse av den grunn er noe mindre vesentlig for den enkelte eller for Kirken.

Den katolske kirke i Norge er et levende mangfold i mangfoldet, vi er minoriteter i minoritetene og minoriteter blant majoriteten. Det er enorme forskjeller mellom menighetene, og Oslo-virkeligheten, i St. Hallvard, St. Olav eller St. Johannes, er nokså fjern fra både Lillehammer og Bodø. Men mangfoldet av språklige bakgrunner er likevel noe alle menigheter har felles. Dette innebærer behov for kommunikasjon på norsk mellom mennesker som ikke har norsk som morsmål; menighetsmedlemmer som har svært ulike erfaringer med å forsøke å bli en del av det norske storsamfunnet; og ikke minst: Katekesedeltakerne er barn og ungdommer som vokser opp i familier med innvandrerbakgrunn, side ved side med dem som ikke har noen innvandrerbakgrunn. Mangfoldet og kompleksiteten gir seg utslag i en rekke utfordringer, men er samtidig en enorm rikdom og ressurs.

Selv i Den katolske kirkes enhet er det likevel ikke slik at det å leve sammen i dette mangfoldet går helt av seg selv. Det kreves en innsats dersom man skal bygge et fellesskap som virkelig er felles. Temadagen i St. Hallvard var i så måte en svært inspirerende dag, som ble avsluttet blant annet med ønsker fra den polske gjengen om flere felles møtepunkter, om å fortsette med temadager der fellesskap på tvers av språklige, kulturelle, nasjonale og andre skillelinjer blir satt på dagsorden, til felles samtale, refleksjon og vekst.

Marta Bivand Erdal er søndagsskolelærer og førsteklassekateket i St. Hallvard menighet og har vært engasjert i katolsk barne- og ungdomsarbeid gjennom Norges Unge Katolikker. Hun jobber som migrasjonsforsker ved Institutt for fredsforskning (PRIO) og har det

siste året intervjuet personer i katekesen og barne- og ungdomsarbeidet i St. Hallvard som del av et forskningsprosjekt.

Fra Pastoral handlingsplan for Oslo Katolske Bispedømme (2013)

«Kirkens hovedoppgave er ikke av nasjonal karakter, verken norsk eller annen. Kirken er overnasjonal og universell og streber mot å nå alle mennesker til alle tider og på alle steder. (...) Sakramentsforvaltning og sjelesorg er Kirkens viktigste oppgave i møte med menneskene (...). Men i streben etter å nå alle mennesker, ligger innbakt en nødvendighet: nemlig å kommunisere på en måte som menneskene kan forstå. Denne kommunikasjonen er bundet til (...) språk og kulturelle uttrykk (...). Derfor preges også Den katolske kirke av de ulike folks språk og kulturer, og derfor finnes det et vell av kulturelle uttrykk for den katolske tro. (...) Et annet aspekt som er viktig med dette, er at det vil hjelpe barna med å danne en norskspråklig katolsk identitet, noe som vil være en styrke når de etter hvert integreres stadig mer i det norske storsamfunnet. Man har sett at der det religiøse språket kun knyttes opp mot foreldrenes fødeland, vil ofte den religiøse identiteten knyttet til dette forsvinne ettersom de integreres mer i det norske samfunn. Menighetene bærer derfor et stort ansvar med å hjelpe barna til å forstå sin tro og til å leve ut sin tro på det språk og den kulturelle setting de til daglig lever innenfor. (...) Ved å skape sosiale relasjoner over tid i en ramme som er kjent for begge parter – nemlig Kirken – kan man bidra til en mykere integrering.»

Fra biskop Bernt Eidsvigs kalender*

- 22/6 Gudstjeneste i Nidarosdomen, i.a. Kirkenes Verdensråds sentralkomitémøte
- 26/6 Messe i ruinene av St. Nikolaskirken, Sarpsborg, i.a. Sarpsborgs bys 1000-årsjubileum
- 3/7 Seljumannamessa, Selja
- 19/7 Utsendelsesmesse i St. Gudmund kirke, Jessheim, for deltagerne som skal dra til Verdensungdomsdagene i Krakow
- 22/7 Foredrag NEKs sommerleir, Mariaholm
- 26–28/7 Katekese Verdensungdomsdagene, Krakow
- 29–30/7 Olsok, Trondheim
- 8/8 Messe i St. Dominikus, i.a. sr. Mette Andresens 50-års løftejubileum
- 20/8 Messe i Mariakirken, Askim, i.a. starten på valfart til Mariaholm
- 23/8 Møte med Pastoralrådets arbeidsutvalg
- 24/8 Konsultorkollegium
- 26/8 Møte med Finansrådet
- 27/8 Ferming i St. Gudmund menighet, Jessheim
- 1/9 Kallsmesse i St. Olav domkirke, Oslo, med markering av Søstrene av det Hellige Kors' 25-årsjubileum
- 3/9 Ferming i St. Ansgar menighet, Kristiansand
- 4/9 Ferming i St. Franciskus menighet, Arendal
- 5/9 Innvielse av det gjenoppbyggede huset hos St.a Elisabethsøstrene, Nordstrand
- 11/9 Visitas i Mariakirken menighet, Stabekk
- 18/9 Ferming i Førde
- 22/9 Møte med Pastoralrådets arbeidsutvalg

*Å jour per 25/5

Vern om livet fra befruktning til en naturlig død

Bli medlem i
Menneskeverd

www.menneskeverd.no

Kilde: Wikimedia Commons

Flyktningekrisen

Lesbos-erklæringen

Den 16. april besøkte pave Frans den greske flyktningeøya Lesbos sammen med den økumeniske patriark Bartolomeus og den gresk-ortodokse erkebiskopen av Aten, Ieronymos. Under besøket undertegnet de en felleserklæring om den pågående humanitære tragedien, som St. Olav her bringer i Ingvild Røsoks oversettelse.

Vi, pave Frans, den økumeniske patriark Bartolomeus og erkebiskop Ieronymos av Aten og hele Hellas, har møttes på den greske øya Lesbos for å uttrykke vår dype bekymring over den tragiske situasjonen til de mange flyktninger, innvandrere og asylsøkere som har flyktet til Europa som følge av konflikter som for mange har medført daglige, livstruende farer. Verdensopinionen kan ikke ignorere den kolossale humanitære krisen som har oppstått i kjølvannet av vold og væpnede konflikter, forfølgelse og fortrenkning av religiøse og etniske minoriteter, familier som rykkes vekk fra hjemmene sine og som er fratrukket menneskelig verdighet og grunnleggende menneskerettigheter og friheter.

Tragedien med fortrenkning og tvungen migrasjon angår millioner av mennesker og er, dypest sett, en krise for hele menneskeheten. Den fordrer at vi svarer med solidaritet, medfølelse, raushet og en umiddelbar forpliktelse til praktisk bistand. Fra Lesbos bønnfaller vi det internasjonale fellesskapet om å reagere med *mot* overfor denne massive humanitære krisen og dens underliggende årsaker – gjennom diplomatiske, politiske og veldedige tiltak, ved samarbeid og felles anstrengelser både i Midtøsten og i Europa.

Som ledere for våre respektive kirker står vi sammen i vårt ønske om fred, og vi er rede til å fremme løsninger på konfliktene gjennom dialog og forsoning. Vi anerkjenner den innsatsen, hjelpen og omsorgen som allerede er gjort for flyktningene, innvandrerne og asylsøkerne, men anmoder samtidig alle politiske ledere om å bruke alle mulige virkemidler for å sikre at enkeltpersoner og grupper – de kristne inkludert – kan forbli i sine hjemland og nyte en grunnleggende rett til å leve i fred og sikkerhet. Det er ytterst påkrevet å få til en internasjonal konsensus og et bistandsprogram som kan opprettholde lov og orden, forsvare grunnleggende menneskerettigheter i denne uholdbare situasjonen, beskytte minoritetene, kjempe mot menneskehandel og menneskesmugling, avskaffe de utrygge fluktrutene – som de over Egeerhavet og hele Middelhavet – og etablere sikre bosettingsprogram. På den måten vil vi kunne bli istand til å hjelpe de landene som er direkte konfrontert med behovene til de mange av våre søsken som lider. Vi ønsker særlig å uttrykke vår solidaritet med det greske folket, som, til tross for egne økonomiske vanskeligheter, har reagert med stor sjenerøsitet i denne krisen.

Vi ber på det sterkeste om at krigen og volden i Midtøsten må få en slutt, om en rettferdig og varig fred og en verdig retur av alle som har blitt tvunget til å forlate hjemmene sine. Vi oppfordrer religiøse fellesskap til økt innsats for å ta imot, hjelpe og beskytte flyktninger uansett tro, og vi anmoder religiøse og frivillige hjelpeorganisasjoner om å koordinere sitt arbeid. Vi ber innstendig alle land om å forlenge retten til midlertidig asyl, gi flyktningestatus til alle berettigede, øke innsatsen med hjelpearbeidet og samarbeide med alle mennesker av god vilje for en snarlig løsning på de pågående konfliktene.

Europa står overfor en av de alvorligste humanitære krisene siden slutten på andre verdenskrig. For å møte

denne enorme utfordringen, ber vi alle Kristi etterfølgere om å huske Herrens ord som vi en dag skal dømmes etter: «For jeg var sulten, og dere ga meg mat; jeg var tørst, og dere ga meg drikke; jeg var fremmed, og dere tok imot meg; jeg var naken, og dere kledde meg; jeg var syk, og dere så til meg; jeg var i fengsel, og dere besøkte meg ... Sannelig, jeg sier dere: Det dere gjorde mot én av disse mine minste søsken, har dere gjort mot meg» (Matt 25,35–36.40).

Vi for vår del er, i lydighet mot Herren Jesu Kristi vilje, fast bestemt på å intensivere vårt arbeid for å fremme full enhet mellom alle kristne. Vi bekrefter igjen vår overbevisning om at «forsoning [blant kristne] innebærer å fremme sosial rettferdighet for og blant alle folkeslag ... Sammen vil vi gjøre det vi kan for å gi innvandrere, flyktninger og asylsøkere en human mottagelse i Europa» (*Charta Oecumenica*, 2001). Ved å forsvare de grunnleggende menneskerettighetene til flyktninger, asylsøkere og innvandrere, og til de mange marginaliserte menneskene i samfunnet, streber vi etter å oppfylle kirkenes mål og misjon: å tjene verden.

Ved å komme sammen her i dag, ønsker vi å bringe mot og håp til alle som er på flukt og til alle som tar imot dem og hjelper dem. Vi bønnfaller det internasjonale samfunnet om å gi vern av menneskeliv høyeste prioritet, og, på alle nivåer, støtte en inkluderende politikk som omfatter alle religiøse fellesskap. Måtte den forferdelige situasjonen til alle som er rammet av denne humanitære krisen, inkludert våre kristne søsken, alltid være i våre bønner.

Lesbos, 16. april 2016

Ieronymos II

Bartolomeus

Frans

Katedralen i Etsjmiadzin.

Paven besøker den armenske katolikos

Møter en eldgammel, tradisjonsbevisst kirke

Pave Frans vil besøke den armenske republikk i perioden 24.–26. juni i år. I denne forbindelse kunne det være greit for leserne av St. Olav å få litt bakgrunnsinformasjon om armenernes kirkelige tilhørighet og deres forventninger til pavebesøket.

Av Sigurd Sverre Stangeland

Det historiske landskap «Armenia», hvor armenerne like frem til folkemordet 1915–16 representerte den største folkegruppe, var fra middelalderen og frem til moderne tid delt mellom tyrkisk Armenia i vest og persisk Armenia i øst. Det var på alle måter tyrkisk Armenia som var viktigst; persisk Armenia spilte en underordnet rolle. «Republikken Armenia» er ikke noe annet enn en liten del av det tidligere persisk Armenia, som på 1820-tallet kom inn under russisk styre og senere ble til Sovjetrepublikken Armenia. Det er denne lille minirepublikk pave Frans skal besøke. Det armenske kjerneland får ikke noe

pavebesøk. Det uveisomme armenske høyland, med byer som Erzurum, Bitlis, Kayseri og Harput, har aldri vært noe yndet reisemål for romerske paver.

Krig mot betegnelsen «Armenia»

Dagens armenske republikk, et land på størrelse med Hedmark fylke, representerer med andre ord ikke det gamle Armenias kjerneområde, men må beskrives som en provinsial utpost lang mot øst.

Hvor ligger da det armenske kjerneland? I dagens Tyrkia. Det er de store områder som president Erdogan i dag refererer til som «Øst-Anatolia»,

som danner kjerneområdet i det gamle Armenia. Like fra folkemordet 1915–16 og frem til i dag har ulike tyrkiske regjeringer ført nådeløs krig mot betegnelsen «Armenia»; man ville fjerne minnet om at det noen gang hadde bodd armenere i området. Det var altså nødvendig å få byttet ut områdets navn. Etter mange års navnekrangel bestemte man seg i 1941 for å omdøpe området til «*Doğu Anadolu Bölgesi*», eller på norsk «den østlige anatoliske region». Dette tilsvarer det meste av det gamle tyrkiske Armenia og utgjør et område på 165 000 kvadratkilometer.

Det var i dette tyrkiske Armenia de fleste armenere var bosatt, det var i tyrkisk Armenia de fleste tunge armenske kulturinstitusjoner holdt til, og det var der de fleste store klostre med tilhørende klosterbiblioteker og skriftsamlinger fantes. På arealet til dagens lille armenske miniatyrrepublikk fantes sørgelig lite av slikt. Men i motsetning til i det tidligere tyrkisk Armenia bor det i det tidligere persisk Armenia fremdeles armenere.

Bisepesetet Etsjmiadzin

Der fantes imidlertid én meget viktig institusjon innenfor grensene av persisk Armenia, og det var det høye armensk-apostoliske bisepesete Etsjmiadzin. Overhodet for hele den armensk-apostoliske kirke sitter nemlig her og bærer tittelen «katolikos». Dette lille sted, som ligger 10 kilometer fra grensen til Tyrkia, innenfor grensene av dagens armenske republikk, regnes som den armensk-apostoliske kirkes sentrum. Dog er dette historisk sett en sannhet med store modifikasjoner. Da flertallet av armenere alltid har bodd utenfor persisk Armenia, har det tradisjonelt vært meget vanskelig for Etsjmiadzin å utøve reell styring med den kirkelige utvikling i ikke-persiske områder. Så oppstod tidlig andre katolikosater.

Historisk sett har katolikosatet i Sis (den tyrkiske by Kozan) i Lille-Armenia (områdene rundt og nord for den tyrkiske by Adana) spilt en vel så viktig rolle som katolikosatet i Etsjmiadzin. Dette katolikosat dominerte den siste selvstendige armenske stat i middelalderen, nemlig det kilikiske kongedømmet, som omfattet en tredjedel av det historiske Armenia fra

rundt år 1080 og frem til 1375. Det var ikke minst arven fra dette armenske kongedømme som i århundrenes løp har sikret Sis-katolikosatet en så høy prestisje. Katolikosen av Sis ble av mange ansett for å være arvtager av den kilikiske kongeverdighet.

Det mektige kirkelige sentrum Sis med sine verdifulle kunstsatter, sine mange gamle klostre og kirker foruten sine uerstattelige biblioteker, ble tvangsoppløst av ungtyrkerne i 1916 og kirkebyggene ødelagt. Katolikosatet ble imidlertid etter kort tid reetablert i Libanons hovedstad Beirut. Under den kalde krigen var dette «Vestens» armenske katolikosat, mens Etsjmiadzin var sete for den «sovjetiske katolikos». Mange anså på den tid Etsjmiadzin for å være et slags sovjetetisk propagandasete, som det måtte være ønskelig å holde en viss distanse til. Konflikten ble ikke bilagt som følge av Berlinmurens fall, men var meget intensiv tidlig på 1990-tallet.

Situasjonen roet seg først som følge av synodefedrenes meget kloke valg

Det armenske folks politiske tragedie ligger i det faktum at armenerne ikke er ortodokse.

i 1995, da de ved en genistrek lyktes med å få valgt katolikosen av Beirut til katolikos av Etsjmiadzin. Man fikk slått to fluer i et smekk, i det man både fikk markert Sis-katolikosatets høye rang, samtidig som man fikk markert Etsjmiadzins primat. I 1999 døde så Karekin I, men hans arvtager, Karekin II, har fortsatt en indirekkelig kurs som har bidratt til å styrke samholdet innenfor den armensk-apostoliske kirke. Pave Frans vil selvfølgelig besøke Etsjmiadzin, som også St. Johannes Paul II gjorde det mot slutten av sitt pontifikat, i 2001.

Ortodoks forfølgelse

For armenerne er det på mange måter en lykke at dette kirkelige sentrum ble liggende i persisk og senere russisk Armenia, for her har jo forfølgelsen av armenere vært mildere enn i det tyrkiske Armenia. Da Armenia ble kristnet på sent 200- eller tidlig 300-tall, oppfattet katolikosen av Etsjmiadzin seg som en representant for patriarken av Antiokia, men dette endret seg

innen kort tid, og alt fra 400-tallet må man oppfatte den armenske katolikos i Etsjmiadzin som en form for armensk pave. Der oppstod alt tidlig læremessige stridigheter mellom den armenske kirke og den universelle kirke, ikke minst fordi den armenske kirke en lang rekke ganger konsekvent har nektet å godkjenne konsilet i Khalkedon i 451. Den armenske kirke har også på andre områder særegne læresetninger.

Den armensk-apostoliske kirke er altså en av flere orientalske kirker som må sees på som monofysittiske. Nå er det en moderne trend i alle monofysittiske kirker at man desperat prøver å bli kvitt betegnelsen «monofysittisk», samtidig som man nekter å ta avstand fra sin teologiske tradisjon, og den armenske kirke danner her intet unntak. Det er imidlertid et faktum at den armensk-apostoliske kirkes kristologi ikke er identisk med den katolske og ortodokse kristologi. Derfor har da også den armenske kirke gjennom århundrene vært stempelt som heretisk, noe som har ført til at den ikke bare har vært forfulgt fra muslimsk side, men også

fra kristent hold. Ikke minst har den ortodokse kirke, representert ved patriarkatet i Konstantinopel, i århundrenes løp, like frem til Konstantinopels fall i 1453, forfulgt og undertrykket den armensk-apostoliske kirke.

Det er altså fullstendig galt når uvitende vesteuropeere omtaler armenerne som «ortodokse»; det er nettopp det armenerne *ikke* er, det er nettopp hva de *aldri noensinne har vært*. Man kunne heller se det slik: Det armenske folks politiske tragedie ligger i det faktum at armenerne ikke er ortodokse. Den armensk-apostoliske kirke har gang på gang nektet å bli en autokefal kirke under Konstantinopels overhøyhet, selv under løftet om full indre frihet. Innenfor det bysantinske rike var den ortodokse undertrykkelsen av den armenske kirke spesielt sterk fra 1100- til 1300-tallet. Den muslimske maktovertagelse i Konstantinopel i 1453 førte til at presset fra den ortodokse kirke falt bort. Men mange

århundrer senere, på 1800-tallet, kom den armenske kirke i russisk (tidligere persisk) Armenia under sterkt press fra den russisk-ortodokse kirke. Også den georgisk-ortodokse kirke har i perioder forsøkt å tvinge armenerne til underkastelse under ortodoksien, men uten å lykkes.

Katolske tilnæringsforsøk

Fiendskapet mellom den armenske og den ortodokse kirke ble fra 1600-tallet av forsøkt utnyttet av den katolske kirke. Man tenkte at man kunne tvinge armenerne inn under Roma og dermed redde dem fra den ortodokse kirkes tilnærmelser. Her lyktes man faktisk til en viss grad. Den armensk-apostoliske munk Mechitar av Sebastia (dagens Sivas) ble på en reise til nettopp Edzmiadsin rundt år 1700 utsatt for en misjonerende jesuitt. Noen år senere gikk Mechitar over til den katolske kirke, i det han underkastet seg den

Dessuten finnes der blant Tyrkias muslimer mange mennesker med skjult armensk identitet, men disse går vi ikke inn på her.

Karekin II – dagens katolikos

Dagens katolikos heter Karekin II og har vært overhode for den armensk-apostoliske kirken fra 1999. Han blir ansett for å være den 132. katolikos av Etsjmiadzin og står altså i en mektig 1 700 år gammel kirkelig tradisjon. Karekin II bodde mange år i Tyskland og Østerrike. Han har studert i Bonn og Wien og har virket som armensk prest i Köln.

Da St. Johannes Paul II i 2001 besøkte Armenia, takket han ja til å være gjest hos katolikos Karekin II. Fem år senere besøkte Karekin Istanbul og møtte da ikke kun byens armenerne, men også den ortodokse patriark Bartholomeus av Konstantinopel. Karekin II er

Det er Iran og Russland som Armenia har et godt forhold, og av disse to er det naturlig nok Russland man har søkt tett sikkerhetspolitisk samarbeid med. F.eks. spiller russiske soldater fremdeles en viktig rolle i bevoktningen av den armenske republikks ytre grenser.

Romerske og armenske forventninger

Den armenske republikks tre millioner armenerne har i det store og det hele forsvinnende liten kjennskap til den katolske kirke, som jo knapt nok er representert i Kaukasus, og vil nok primært se pavens besøk i en ren politisk kontekst. Økumenikk er ikke et tema som fenger i Armenia. Så forventer da også de fleste kommentatorer at katolikos Karekin II vil ta opp folkemordet på armenerne som tema under pavens besøk. Mange paver har utvist stor forsiktighet i omgangen med dette tema, noe som ved flere anledninger har frembrakt irritasjon i Armenia.

Man tenkte at man kunne tvinge armenerne inn under Roma og dermed redde dem fra den ortodokse kirkes tilnærmelser.

meget lille armensk-katolske kirke, som anerkjente pavelig overhøyhet. Mechitars konversjon skulle få stor betydning for denne lille kirke da han like utenfor Venezia kom til å etablere et armensk-katolsk kloster, som snart kom til å utvikle seg til et intellektuelt kraftsentrum for armensk historieforskning og armensk-katolsk teologi. Dette klosteret er fremdeles i full drift. En stor del av den armenske diaspora i Sentral-, Syd- og Øst-Europa samt Storbritannia består av armensk-katolikker. Slik er f.eks. de fleste armenerne i Wien, Roma og London katolske armenerne. Også Polens og Romanias armenske minoriteter har for en stor del vært katolske. (Frankrikes 600 000 armenerne er imidlertid primært armensk-apostoliske.) På verdensbasis tilhører omlag 10 % av armenerne den armensk-katolske kirke. De øvrige 90 % er med meget få unntak armensk-apostoliske.

Før 1915 fantes også over 100 000 armenske protestanter og noen få tusen armenske ortodokse, men disse minoriteter, som holdt til i tyrkisk Armenia, ble totalt utryddet i folkemordet 1915–16 og spiller i dag ingen rolle som kirkelige størrelser.

imidlertid meget upopulær hos tyrkiske myndigheter da han flere ganger har tordnet mot den tyrkiske regjeringens manglende anerkjennelse av folkemordets realitet. Ifølge Karekin II er anerkjennelse av folkemordet et helt nødvendig første skritt for å kunne danne forsoning mellom armenerne og tyrkere.

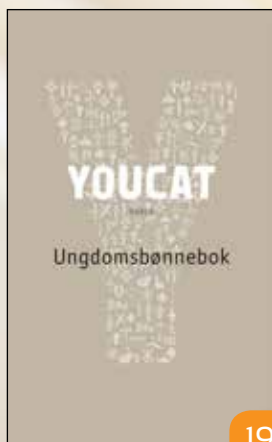
Karekin II har ikke i spesiell grad søkt kontakt med den katolske kirke, men har istedenfor vært aktiv innenfor Kirkenes Verdensråd, hvor han er president for de orientalske medlemskirker. De fleste observatører tror at katolikos Karekin II vil legge større vekt på politiske enn på kirkelige diskusjonstema i sine møter med pave Frans. Alle armenerne taler russisk som fremmedspråk, og mange fulgte interessert med på russisk fjernsyn da paven møtte patriark Kirill av Moskva på Cuba i februar i år; et møte som i Armenia ble tolket som en ren politisk gestus, og ikke som noe forsøk på dype teologiske samtaler. For den lille armenske republikk er Russland den eneste virkelige garant for deres sikkerhet, omgitt som de er av en potensielt fiendtlig stat som Tyrkia og en reelt fiendtlig stat som Aserbajdsjan.

For Karekin II er det med sikkerhet et mål å få pave Frans til å uttale seg om folkemordet på armenerne. Han vil nok også ønske å diskutere konflikten rundt Nagorno-Karabakh med paven, samt det vanskelige forhold til Tyrkia. Likeså sikkert er det at paven selv vil forsøke å unngå disse tema og i stedet fokusere på økumeniske og sosialpolitiske spørsmål. Det vil sikkert bli undertegnet en eller annen uforpliktende felles læreerklæring, som er forberedt i forkant. Slike læreerklæringer, undertegnet av en katolikos, har imidlertid ingen bindende kraft for den armensk-apostoliske kirke, som i det store og det hele stiller seg avvisende til vestlig økumenisk tenkning.

Sigurd Sverre Stangeland er ph.d. og tidligere foreleser i tysk og armensk historie ved NTNU. Før dette hadde han vært major i Luftforsvaret. Han er nå prestekandidat for København katolske bispedømme.

Nytt fra St. Olav forlag

198.-

YOUCAT Ungdomsbønnebok!

Denne ungdomsbønneboken er en hjelp til en vei inn i bønnen og vennskapet med Gud. Den rommer gamle og nye bønner for gode og vonde dager og netter. Du finner bønner fra Den hellige skrift, bønner bedt av bønnemennesker gjennom historien og mennesker som lever i dag.

Boken har to deler: Den første består av morgen- og kveldsbønner som strekker seg over to uker. Dagene den første uken handler om livet med Gud, den andre uken handler de om Guds liv med oss. Del to er en samling med bønner tilknyttet forskjellige temaer og anledninger. De kan gjerne kombineres med første del og flettes inn i den, alt avhengig av omstendighetene, Kirkens høytider eller dine egne behov.

Perfekt som gave til unge mennesker, ikke minst i kombinasjon med YOUCAT Ungdomskatekisme for Den katolske kirke.

329.-

JAMES MARTIN: Å finne Gud i alle ting

– Ignatiansk veiledning for (nesten) alt mellom himmel og jord

Denne bestselgeren av den velrennomerte jesuittpateren James Martin er en praktisk åndelig håndbok basert på den hellige Ignatius av Loyolas liv og lære. Sentrert rundt Ignatius' mål «å finne Gud i alle ting» beskriver boken hvordan vi kan håndtere relasjoner, penger, arbeid, bønn og beslutninger – og alt mens vi bevarer en god porsjon humor. Vi finner blant annet kapitler om begjær og det åndelige liv, bønn, beslutningstaking og om det å være handlende, kontemplative mennesker. Boken er fylt med brukervennlige eksempler, humoristiske historier og anekdoter fra jesuitthelgenen og andre prester og brødres liv.

JAMES MARTIN er jesuittpater, redaktør for magasinet «America» og bestselgende forfatter. Han er skribent for en mengde publikasjoner, deriblant New York Times og The Wall Street Journal, og fast kommentator i amerikanske og internasjonale medier.

Vi anbefaler også:

CATHOLICISM

Gjennom 10 episoder tar den anerkjente forfatteren, forkynneren, apologeten og teologen p. Robert Barron oss med til mer enn 50 steder i 15 ulike land. Fra Israels hellige land til hjertet av Uganda, fra praktfulle helligdommer i Italia, Frankrike og Spania til Mexicos gater, Calcutta og New York City: *I denne vakre visuelle produksjonen forklarer og viser p. Barron de åndelige og kunstneriske skattene i en global katolsk kultur som favner mer enn én milliard av verdens befolkning.*

Utgivelsen kommer i en boks med fem DVD-er, **tekstet på norsk, svensk, polsk og engelsk**. Hver episode er på ca. 60 minutter.

375.-

Det stille nærværet

Tekst og foto: Ingvild Røsok

Meditasjon er en metode for å finne en indre stillhet. I kristen meditasjon søker man Gud i stillheten.

Åpningsbønn

Himmelske far, åpne våre hjerter for det stille nærværet av din Sønn's ånd.

Led oss inn i den mystiske stillheten der din kjærlighet åpner seg for alle som søker. Ma-ra-na-tha. Kom, Herre.

I peisestua på Katarinahjemmet har vi møtt to kvinner og to menn som alle praktiserer kristen meditasjon. De er med i en gruppe som møtes ukentlig i kapellet her på huset. Det er ikke så ofte de snakker sammen om hva meditasjon er og betyr for dem, for når de møtes, praktiserer de først og fremst i stillhet. Men samtalen viser at fellesskapet likevel er sterkt i gruppa.

De fire er Tone Mjaavatn, fostermor, grafisk formgiver og koordinator for WCCM i Norge, pensjonist Odd Efstjad, operamusiker Lars Berg og billedkunstner Liv Benedicte Nielsen. Lars er pinsevevner, de andre er katolikker.

I et informasjonshefte fra WCCM forklares kristen meditasjon som «hjerterets bønn»:

«Mange har sagt om bønn at det er å 'løfte sitt hjerte og sitt sinn til Gud'. Når vi ber til Gud i form av ord, intensjoner, skrevne bøtner og frie bøtner – da tar vi i bruk vårt sinn og våre tanker. Det er godt og nødvendig, men

hjerterets bønn har en annen dimensjon ved seg. Det er det som skjer når vi blir stille og lar Den hellige ånd be i oss.»

Meditasjonen er altså en metode for å komme inn i stillheten og hvilen der man er sammen med Gud, i hans kjærlighet.

Gruppen forteller først om hvordan en vanlig meditasjonssamling foregår. De sitter i en sirkel og lytter først til en kort tekst av John Main eller Laurence Freeman. Teksten skal ikke oppta tankene i selve meditasjonen, men fungerer som en inspirasjon. Deretter ber man gjerne åpningsbønnen sammen og går inn i stillheten, som varer i 25 minutter. En i gruppa passer tiden og gir signal når stillheten brytes. Til slutt pleier de å lese en avslutningsbønn.

Under tiden i stillhet bruker hver enkelt et meditasjonsord, et såkalt mantra. Det anbefales å bruke det arameiske bønneordet Ma-ra-na-tha, som betyr «Kom, Herre!», men man kan

også bruke andre bønneord om man ønsker det.

– Dette rytmiske ordet skal hjelpe oss til å ta fokuset vekk fra oss selv, til å frakobles tankene våre, forklarer Tone.

Hvorfor er stillheten viktig?

– Vi lever i en tid full av informasjon, støy og urealistiske, prestasjonsfylte krav, sier Tone. – Det skaper både unødig frykt og underbygger vår selvopptatthet, og er veldig slitsomt. Meditasjonen tar oss fra tankene til hjertet. I stillheten møter vi Gud og hans uforbeholdne, aksepterende kjærlighet. «Meditation is not what you think», sier Laurence Freeman. Det sier mye, synes jeg.

Odd nikker gjenkjennende til dette.

– Bråket forvirrer oss. Det hindrer oss i å gjenkjenne Guds nærvær i oss og å ha fokus på det vi er her for.

Lars understreker at stillheten ikke er et mål i seg selv. Det er Jesus Kristus man søker i stillheten. Og det å være nær Jesus Kristus betyr å la seg forme og prege av hans kjærlighet.

– Stillhet er sunt uansett, for alle mennesker. Men om man er kristen og blir stille, da er det større mulighet for at Gud finner deg hjemme, sier han.

Dere møtes en gang i uka i gruppa, men mediterer også daglig hjemme. Kan dere si noe om hva det har betydning for dere, i hverdagen og i relasjon til Gud?

Vi lar Tone slippe til først:

– Både mannen min og jeg mediterer til vanlig to ganger om dagen. Vi begynte med dette for ca. seks år siden. Selv om jeg i årevis har reist på retrett og vært opptatt av kristen bønn, har denne stille bønnen vært frigjørende for meg. Den har hjulpet meg til å stå i en hverdag som sjelden er A4 – jeg lærer mer og mer å hvile i Guds kjærlighet og la den vise vei.

– For meg er det også veldig befriende at jeg ikke trenger å se etter raske resultater eller vurdere meditasjonen dag for dag. Selv om dagens meditasjon har vært et indre kaos og du ikke syns du får det til, er det bare å

fortsette å meditere videre neste dag som om du begynner på nytt.

Odd oppdaget denne meditasjonsformen da en venn fra Malta inviterte ham og kona med til retretten på Monte Oliveto. Nå mediterer de hver dag hjemme, som regel to ganger om dagen.

– Vi velger vekk bråket som forstyrrer oss, og det er fint. Det er en del av selve livsrytmen, og den gjør at jeg blir mer opptatt av Gud og mer takknemlig for livet. Å bli med i denne gruppa har dessuten gitt oss et godt fellesskap, der det også er naturlig å huske hverandre i bønn.

Liv Benedicte forteller at hun har vært opptatt av meditasjon i mange år.

– Jeg tror det var for 8–10 år siden at jeg fikk mer regelmessighet over det. Nå mediterer jeg hver dag, selv om det ikke alltid betyr at jeg sitter på en stol i en halv time. Noen ganger gjør jeg det gående eller liggende. Stillheten og meditasjonen er helt nødvendig for meg, ikke minst som billedkunstner. Jeg bor jo på Ekely og er mye alene, i stillheten. Det er slik bildene mine blir til, og uten meditasjonen hadde de ikke blitt som de er.

Lars fremhever at stillheten har vært avgjørende for både helse og gudsrelasjonen:

– Å være stille framfor Gud har reddet min mentale helse! Livet er så krevende, det er ikke for amatører! For meg startet dette egentlig for 30 år siden. På den tiden var jeg med i en karismatisk menighet, der bønn var viktig, men den kunne også bli ganske krevende. Jeg ble helt utslitt av å ha som oppgave å «kjenne» hans nærvær hele tiden. Så jeg ga opp og sa: «Her er jeg, Gud.» Etter hvert oppdaget jeg at bønn kunne være noe annet enn ord og følelser, og fant ulike metoder som kan ligne det vi bruker her i gruppa. Jeg liker ikke så godt ordet «meditasjon» – jeg ser heller på metoden som et «rekkverk» – det lærte jeg av Arnfinn Haram en gang. Vi kan ha flere slike rekkverk. Men for meg er tiden i stillhet for Gud blitt et fast holdepunkt for hele mitt liv, min tro og mitt vesen. Nå har jeg et fast morgenritual, der stille bønn inngår. Jeg har oppdaget at det ikke handler om min overgivelse til Gud, men om

Tone Mjaavatn, kontaktperson for WCCM (The World Community for Christian Meditation) i Norge.

hans – til meg! Det er det motsatte av å skulle prestere det ene og det andre. Samtidig er det litt som en ørkenvandring. Der ute i ørkenen, i stillheten, oppdager jeg også alle mine «avguder» som forsøker å hindre meg i å søke Gud. Det kan være utfordrende. Men jeg er ikke i ørkenen alene. Jeg er der sammen med Jesus.

Noen forbinder meditasjon med nyreligiøsitet, buddhisme og «mindfulness». Er kristen meditasjon noe annet?

Gruppa diskuterer dette litt og er enige om at selv om meditasjon finnes i alle religioner og det er mange likhetstrekk i metodene man bruker, er den største forskjellen at i denne meditasjonsformen søker man etter Gud og Jesus Kristus, noe som er tydelig ved å bruke mantraet «Maranatha – Kom, Herre».

De understreker også at meditasjonsformen er økumenisk

– Ingen spør om man er kristen eller ikke, eller hva slags konfesjon man har, men vi regner med at de som kommer, respekterer det kristne fokuset, sier Tone. – Vi merker jo at det er mange som er på leting etter kristne alternativer til de åndelige fordypnings- og meditasjonsformene som markerer seg mest for tiden, og syns det er viktig å få fram at vi fins. Et annet moment er kanskje at dette arbeidet i stor grad

er basert på frivillig innsats og at det ikke koster noe å delta i gruppene.

Dere nevner Laurence Freeman og John Main ganske ofte, og tekstene som blir lest i gruppa, er også av dem. Er det ikke en fare for at de nærmest blir sett på som en slags guruer?

Odd og Tone svarer på vegne av gruppa:

– Nei, vi opplever ikke dem som guruer. P. Laurence er en benediktinermunk som var elev av John Main, og han har fått et kall til å bre dette videre ut. Han reiser verden rundt og inspirerer gruppene og er også veldig engasjert i religionsdialog, samfunns-spørsmål og barmhjertighetsarbeid. De daglige meditasjonstekstene er ment som en hjelp til å holde fokuset på hva meditasjon er og hvorfor vi gjør det. Men det er fint å kjenne at man er del av et større fellesskap.

Til slutt spør vi hvordan man skal gå fram om man ønsker å starte med meditasjon hjemme eller i en gruppe.

Lars og Tone nevner ulike nettsider som gir god veiledning, både deres egne (se faktaboks) og andres, og man kan bestille veiledningsheftet fra WCCM. Vanlige anbefalinger er å bestemme seg for en tid på døgnet som er rolig, sørge for å ha et litt skjermet sted, legge vekk telefonen og kanskje tenne et lys. Lars nevner at man også kan søke stillheten ute, ved å gå sakte. Tone kommer tilbake til metoden WCCM bruker:

– Start gjerne med en åpningsbønn og bruk «Maranatha» eller et annet ord som mantra, og forsøk å gjenta mantraet rolig og rytmisk gjennom hele perioden. Metoden er enkel, men krever disiplin. Vi anbefaler å meditere to ganger om dagen i 20 minutter. Det er inspirerende å meditere sammen, så snakk med venner og bekjente – kanskje er dere flere på samme sted som ønsker å starte en gruppe? WCCM ønsker gjerne flere grupper velkommen i fellesskapet. Ta kontakt via vår nettside!

Fakta

Kristen meditasjon har røtter i den tidlige kristne kirken og ørkenfedrene. Benediktinermunken John Main (1926–82) var en av de som gjenoppdaget denne gamle bønnetradisjonen da han studerte Johannes Kassian (ca. 360–435). Han viet mye av sitt liv til å undervise om kristen meditasjon.

WCCM (The World Community for Christian Meditation) er en organisasjon for kristen meditasjon forankret i John Mains undervisning. Den ble formelt stiftet i 1991, ledes av p. Laurence Freeman OSB og har grupper i mer enn 120 land. WCCM har en egen nettside med mange ressurser i form av tekster, lydfiler og video. Hvert år arrangeres en årlig ukesrett i Monte Oliveto i Italia, med felles undervisning og meditasjon. I Norge har WCCM hatt meditasjonsgrupper i 15 år. Per i dag er det to grupper i Oslo og én på Lillestrøm. Nye grupper kan få hjelp til å starte opp.

Mer informasjon: www.wccm.no; www.wccm.org; www.facebook.com/WCCMNorge

Kontaktperson: Tone Mjåavatn, tlf.: 95 20 66 64

ST. OLAV

St. Olav bokhandel har følgende åpningstider i sommer:

JUNI OG AUGUST:
TIRSDAG, ONSDAG OG FREDAG:
10–16
TORSDAG: 10–17
LØRDAG: 11–15
SØNDAG: 12.30–14

MERK: VI HOLDER STENGT I JULI.
Du kan bestille fra nettbutikken (stolavbok.no), men varene vil ikke bli sendt ut før i august.

LANDSMØTE I NUK 2016

Til høsten avholder Norges Unge Katolikker sitt landsmøte: det viktigste forumet og øverste organet i NUK, hvor fremtiden til organisasjonen skal bestemmes. Det skal behandle alt fra hvordan NUK er organisert til hva som skal være NUKs hovedsatsninger det kommende året.

NUK er organisert både av og for ungdom, og vi ønsker alltid nye ungdommer velkommen på landsmøtet, uansett om du kommer fra Mosjøen eller Kristiansand. Årsmøtet arrangeres på **Mariaholm fra 2. til 4. september**, og din stemme er viktig. Her kan dere møte nye venner fra hele landet, få masse kunnskap og være med å skape en bedre fremtid for alle unge katolikker i Norge gjennom «Tro, Fellesskap og Handling».

Har du spørsmål om landsmøtet eller hva som skal til for å dra på landsmøtet? Ta kontakt med oss på nuk@nuk.no, eller ring oss på 23219540

Fra biskop Berislav Grgic' kalender*

25/6	HL Messe hos St. Elisabethsøstre
26/6	HL Messe i Vår Frue kirke (Tromsø)
5/7	HL Messe i Karmel
10/7	HL Messe i Vår Frue kirke
16/7	Vår Frue av Karmelberget: Høymesse i Karmel
17/7	HL Messe i Karmel
23/7	HL Messe hos St. Elisabethsøstre
24/7	HL Messe i Vår Frue kirke
6/8	HL Messe i Karmel
25/8	HL Messe i Karmel
13/8	HL Messe hos St. Elisabethsøstre
14/8	Høymesse i Vår Frue kirke
29/8–2/9	Presteretrett på Storfjord
5/9	Besøk fra St. Ansgarwerk München
17–18/9	Møte med menighetsrådsledere fra stiftets menigheter

*Å jour per 23/5

Den neste sak?

Av Hans Fredrik Dahl

Mange er opptatt av den neste, den kommende sak. Den som skal få oss alle til å våkne, slå inn i det litt kjedelige nåtidssamfunn og få blodet til å banke.

Ja, hva blir den neste store sak?

Det eneste vi vet, er at den kommer uventet. Plutselig gikk vi jo i atommarsj alle, i 1963. Den gamle frykten for atomvåpnene grep oss uventet. Og i 1970: Brått slo så Vietnam-krigen inn og førte til en voldsom radikalisering. Hvem ville trodd at en hel generasjon skulle vende seg mot USA akkurat da? Og hvem kunne forutse at den litt kjedelige Europa-debatten, som hadde pågått i så mange år, skulle utvikle seg til en full mobilisering i løpet av 1972?

Så, altså, en neste sak kan komme uventet. Ingen vet hva vi vil være opptatt av til neste år. Bortsett fra klima og miljø, da – men det er jo alle, så den kommer neppe til å bevege oss.

Jeg tror nå likevel jeg har et spor, et tegn som kan tydes i retning av et saksområde som slår inn i vårt litt søvnige samfunn og får rødfargen til å stige i kinnene.

De likekjønnede! De homofile og lesbiske, de som ikke føler som andre, men tiltrekkes av sine egne, og som nå krever full likestilling for sitt menneskeverd om de skal kunne leve godt samfunnet. Som vil anerkjennes som ektefolk, ha kirkevigsels, egne barn, rett til adopsjon, skattefordel, arverett, odelslinje – hva ikke.

Hvilken oppstand ville det ikke bli om vi alle lot oss engasjere i deres sak?

Stor sak. Tro ikke at dette med likestilling av et tredje kjønn (jeg kaller det så, i full respekt for deres følelser) utgjør noen liten sak. Spørsmålet om anerkjennelse av homofile og lesbiske dreier seg slett ikke om marginale rettigheter, gjemt i utkanten av samfunnet. Tvert imot, spørsmålet om likestilling av såkalt énkjønnede ekteskap er en av de store saker i vår tid. Den skiller øst og vest nesten som under den kalde krigen. Putins Russland er jo absolutt imot å gi homofile og lesbiske rettigheter, anført av den ortodokse kirke. Det samme er hele den islamske verden, anført av imamene. Men i vest? Italia har nylig som siste store land i Vest-Europa vedtatt en lov som sidestiller enkjønnet ekteskap; det regnes i internasjonal presse som en begivenhet. I USA vedtar stat etter stat det samme. I Norge diskuteres til og med kirkelig vigsel. Ekteskap mellom mann og mann eller kvinne og kvinne anerkjennes mer og mer – men fører til skarpe fronter mot resten av verden.

Nettopp derfor er dette en viktig, internasjonal sak, et forsvar for liberale prinsipper så godt som noe. Å fengsle eller piske folk for deres seksuelle tilbøyelighet, eller verre, å halshugge dem som under ISIL, er jo totalt uakseptabelt. Da blir det oss mot verden, om nødvendig. Og skillet går dypt. Å støtte at jenter i Afghanistan får gå på skole, kan jo ingen være uenig i. Heller ikke fornuftige muslimer. Men at de skulle få rett til å føde barn uten far, eller sikres assistert befruktning uten mann i det hele, eller ha full rett til adopsjon, det er noe annet. Da blir det lett krig, sivilisasjonskrig.

For like fullt som å forsvare ytringsfriheten, må vi da stille oss på linje med verdens frisinne i kampen også for denne minoriteten, og ikke hysje den ned i frykt for represalier eller ubehag. Den nye sak kan derfor bli å kreve at myndighetene står på uansett. Kinesere, afrikanere, latinamerikanere – alle må forstå at det

liberale samfunn krever frihet også for seksuelle minoriteter. Dette har stoff til å bli et internasjonalt stridsspørsmål.

Innvingingen. Men jeg hører innvendingen. Hva med oss katolikker? Er vi egentlig for full anerkjennelse av homofile og lesbiske? Og enda mer, er vi for den uinnskrenkede likestilling mellom oss og dem?

Si det. Egentlig er vi vel litt gammeldags når det gjelder teologi. Vi holder oss til dem som tenker skaperverket fullbrakt gjennom to, og bare to, kjønn. Vi føler vel alle at Nina Karin Monsen har mye rett i sitt synspunkt om at offisiell anerkjennelse av samliv mellom to av samme kjønn strider mot vår egen forståelse av ekteskapet. Vi puster kanskje litt lettet over at flertallet av prestene i det soknet vi kanskje bor, sier nei til å vie likekjønnede. Ennå betyr tradisjonen noe, tenker vi ...

Men har vi rett? Sett at det faktisk finnes et «tredje kjønn» av lesbiske og homofile som føler annerledes. At det empirisk lar seg påvise at det er slik. Og at når vi i generasjoner har ignorert dem, så skyldes det at de har levd i skjul, trykt ned av skam og konvensjoner, fortiet av kirke og samfunn – men til sist kommet ut i friluft, og først nå virkelig *er* der.

Det kan tenkes, ikke sant?

Hvordan? Da er spørsmålet hvordan vi egentlig skal finne ut av dette, få rede på om det har et visst omfang – ut over det som finnes av romaner og filmer om slikt – og etablere en forståelse som gjør dem allment godtatt. Og da er måten: La det skje! Det tror nå jeg. La likestilling råde, hjemme og ute, med frisinn for alle til å leve ut sine tilbøyeligheter. La våre myndigheter føre saken om homofile og lesbiske rettigheter inn i det internasjonale samfunn. Kjempe saken – og se!

Når alt kommer til alt, er det bare ved å la dem prøve, at vi kan se om de ivrige har rett.

■

Sultkrisen i Malawi har en løsning

Av Ingrid Finess Evensmo,
programkoordinator i Caritas Norge

Over åtte millioner står i umiddelbar fare for å sulte i Malawi som følge av den verste tørken på ti år. For å løse krisen trengs både akutt matvarehjelp og støtte til at småbønder kan tilpasse seg klimaendringene.

– Jeg klarer ikke å konsentrere meg på skolen. Jeg er trøtt og sulten og ber om at regnet snart kommer slik at vi får nok mat, forteller Luka Mumba. Han er 10 år og går i fjerde klasse på en landsbyskole utenfor Malawis hovedstad Lilongwe.

Malawi er akkurat nå rammet av den verste sultkrisen på mer enn ti år. Presidenten har erklært unntakstilstand, og nylig oppgraderte myndighetene antallet sultruuede fra 2,8 til over åtte millioner. Dette tilsvarer rundt halvparten av landets befolkning.

Det er langvarig tørke forårsaket av klimaendringer og værphenomenet El Niño som får skylden for matkrisen, som har gjort landet helt avhengig av hjelp fra resten av verden.

Matmangelen rammer barna i Malawi hardt. De som fremdeles møter opp på skolen, sliter med å konsentrere seg, og lærere rapporterer om elever som besvimer i timene.

Rask hjelp avgjørende

– Det avgjørende nå er å få hjelp ut til områdene der folk ikke lenger verken har mat eller vann. Samtidig må vi tenke langsiktig og støtte malawiske bønder med å utvide produksjonen til flere arter enn den tørkeutsatte maisen, slik at de er bedre forberedt neste gang, sier Knut Andreas Lid, leder for internasjonal avdeling i Caritas.

Lid besøkte nylig det kriserammede landet der Caritas-nettverket bistår myndighetene med kriserespons. Han

– Jeg klarer ikke å konsentrere meg på skolen. Jeg er trøtt og sulten og ber om at regnet snart kommer slik at vi får nok mat, sier Luka Mumba (10). Foto: Caritas Norge

forteller at landet har behov for 1,2 millioner tonn mat, og at mange mennesker vil trenge matvarehjelp ut resten av året og videre inn i 2017 for å overleve.

80 prosent småskalabønder

Over 80 prosent av befolkningen i Malawi er småbønder som dyrker mat til eget konsum og overlevelse. Landet er lite og tett befolket, og det finnes ikke noe jordbruksland som ikke er i bruk. Når regnet ikke kommer som det pleier på grunn av klimaendringer og tørke, dør avlingene, og dette utløser sultkatastrofer som vi er vitne til i dag. Klimaendringene forventes å tilta i styrke i årene som kommer.

– Den usikre matsituasjonen vil derfor bli verre dersom ikke folk får hjelp til å effektivisere produksjonen på eksisterende jordbruksarealer og tilpasse seg et klima i endring, sier Lid.

Caritas har bedt norske myndigheter om å øke matvarestøtten til Malawi. Andelen av bistanden som går til denne sektoren, er nedadgående, og norske myndigheter satser i økende grad på bistand til helse og utdanning.

– Uten mat i magen blir barnas læringsutbytte på skolen lite. Sult og underernæring kan samtidig gi en hel generasjon barn varige helseskader. Hvis Norge ikke satser mer på å bekjempe sult, vil derfor resultatene av bistanden til helse og utdanning også utebli, sier Lid.

Regjeringen satser på helse og utdanning

Regjeringen har imidlertid avleid kritikken fra Caritas og andre hjelpeorganisasjoner og sier den vil videreføre konsentrasjon av bistanden på færre temaer og land. Det betyr at helse, utdanning og jobbskaping vil bli prioritert.

– Vi er ikke uenige i at dette er viktige områder. Men i et ekstremår der 50 millioner barn, kvinner og menn står i akutt fare for å sulte som følge av El Niño, er vi nødt til å gi den hjelpen som trengs for at de kan overleve og samtidig bli bedre rustet til å møte nye kriser, sier Lid.

Lærerikt og meningsfullt å være frivillig!

Av Phuong Nguyen (flyktningrådgiver) og
Kristin Tynes Vågen (flyktningkonsulent),
Caritas Norge. Foto: Caritas Norge

Å jobbe som frivillig i Caritas er både lærerikt og meningsfullt, mener **Neeta Budhathoki** og **Sheema Adam**. Med sin innstas gir de flyktninger i asylmottak en bedre start i Norge.

**Neeta
Budhathoki**

Hvorfor har du meldt deg som frivillig i Caritas?

– Jeg har meldt meg som frivillig i Caritas fordi jeg synes at de gjør en god jobb i sosiale saker, for eksempel ved å hjelpe flyktningene på ulike måter. Jeg har også relevant akademisk og faglig bakgrunn for å jobbe med dette.

Hva har du bidratt med så langt?

– Jeg har nylig begynt å jobbe med Caritas og deltar i aktiviteter i Flyktningprosjektet. Jeg har vært på Mysebu mottak (Mysen) to ganger og på Raummyr mottak (Kongsberg). Så langt har jeg hjulpet til ved et alfabetiseringskurs for flyktningene. Jeg ser frem til å bidra i prosjektet på best mulig måte.

Hvordan har du opplevd å være med som frivillig?

– Det har vært bra så langt. Jeg har fått nye muligheter til å samhandle med nye mennesker (flyktninger) og hjelpe dem gjennom Caritas.

Hva synes du er det beste med å være frivillig – og ville du anbefalt det til andre?

– Det beste med å være frivillig er at du kan lære mye uten å ha noe arbeidsstress. Jeg vil absolutt anbefale andre å jobbe frivillig hvis de ønsker å få yrkeserfaring før de går inn i et fast yrke. Det gir en god læringsopplevelse.

**Sheema
Adam**

Hvorfor har du meldt deg som frivillig i Caritas?

– Jeg har alltid hatt lyst til å jobbe som frivillig, spesielt har jeg hatt lyst til å jobbe med asylsøkere og flyktninger som bor i asylmottak og hjelpe dem, som for eksempel med språkhjelp (tolking) eller veiledning. Jeg hadde lest om Caritas på nettet og så at de nylig hadde startet opp med aktiviteter i asylmottak for å hjelpe flyktningene med språkopplæring og karriereveiledning. Jeg tenker at det er en kjempebra initiativ og vil gjerne bidra. Jeg vil også hjelpe arbeidsinnvandrere ved å gi dem nyttig informasjon og veiledning om arbeidslivet i Norge.

Hva har du bidratt med så langt?

– Jeg fikk muligheten til å være arabisktolk i et asylmottak i Kongsvinger. Jeg har bidratt med å tolke i et kurs om arbeidslivet i Norge.

Hvordan har du opplevd å være med som frivillig?

– Å jobbe som frivillig har vært en veldig meningsfull opplevelse for meg. Det er alltid hyggelig å hjelpe andre. Jeg har fått muligheten til å lære mange og nye ting. Jeg har blitt kjent med nye og hyggelige mennesker. Enda hyggeligere er at den hjelpen man tilbyr, blir verdsatt både av kollegaene og av dem som har fått hjelpen.

Hva synes du er det beste med å være frivillig – og ville du anbefalt det til andre?

– Å jobbe som frivillig er en meningsfull aktivitet som jeg absolutt vil anbefale til andre. Jeg tenker at det som gir livet mening, er å kunne hjelpe andre. Man kan bruke den kompetansen man har til å gjøre en bra innsats som er nyttig for andre, samtidig kan man være stolt av innsatsen sin. Å jobbe frivillig kan styrke ditt selvbylde. Å kunne hjelpe andre føles alltid veldig bra, samtidig føler man seg nyttig og verdifull. Man kan også få en attest fra den organisasjonen man jobber som frivillig i. Dette er fint å ha med i CV-en og i en jobbsøkningsprosess.

CARITAS NORGES FLYKTNINGPROSJEKT

I mars startet Caritas et prosjekt rettet mot flyktninger og asylsøkere i norske asylmottak, «Arbeids- og karriereveiledning for beboere i asylmottak». Vi er nå godt i gang med arbeidet i flere asylmottak, først og fremst i østlandsområdet og Hordaland. Hittil har vi holdt norskkurs og arbeidslivskurs i disse mottakene: Mysebu, Lysaker, Veumalléen, Moss, Raummyr, Kongsvinger, Hurdal, Hobøl og Refstad. Men målet etter hvert er å kunne nå ut til flere mottak i landet.

Vi har hittil fått mange frivillige tilknyttet prosjektet, både som tolker og som kursholdere, men det er stadig behov for flere. Vi trenger særlig folk med god kompetanse i språkene arabisk, kurdisk, dari, pashto, somali og tigrinja. I tillegg er det behov for frivillige med formidlingskompetanse og interesse for å holde norskkurs, arbeidslivskurs og karrierekurs. Ta kontakt med Caritas dersom du kunne tenke deg å bidra eller kjenner noen som kan bidra. Opplæring vil bli gitt. Mer informasjon finner du på vår webside www.caritas.no.

Samvittighetsfrihet en kjerneverdi for Kirken

En katolsk kollega, Katarzyna Jachimowicz, ble nylig sagt opp fra sin stilling som fastlege i Sauherad kommune fordi hun ikke vil sette inn spiral hos kvinnelige pasienter som måtte ønske dette. Spiral kan hindre at en befruktet eggcelle fester seg i livmorveggen, noe som er ensbetydende med en provosert abort på et svært tidlig stadium i fosterutviklingen.

Dr. Jachimowicz mener at menneskelivet må vernes fra befruktningsøeblikket, og at enhver form for provosert abort er i konflikt med hennes samvittighet og med Kirkens lære. Kommunen var informert om dette da hun ble ansatt. Oppsigelsen kom etter et brev fra Helsetilsynet, som slo fast at reservasjon mot spiralinnsettelse er i strid med Fastlegeforskriften.

Dette skaper selvsagt et problem for dr. Jachimowicz personlig, som har mistet jobben, for hennes mange fornøyde pasienter, som ber om å få sin fastlege tilbake igjen, og for kommunen, som sliter med rekrutteringsproblemer til kommunale legestillinger. Men enda viktigere er sakens prinsipielle sider. Det har nok også myndighetene ment: Dr. Jachimowicz ble ikke sagt opp fordi hun skapte praktiske vanskeligheter, men fordi man ville fastholde prinsippet om at fastlegenes oppgaver bestemmes av staten. Flertallet i befolkningen har ingen moralske betenkeligheter med spiral, og dette – hevder det samme flertallet – må alle fastleger rette seg etter. Hvis ikke får de finne seg noe annet å gjøre.

Problematiske

Dette resonnementet kan virke legitimt ved første øyekast, men har flere problematiske sider:

For det første: Kan moralske spørsmål avgjøres ved flertallsbeslutninger på denne måten? Hva om staten vedtar en rett til aktiv dødshjelp? Eller en rett til å få utført mannlig omskjæring på fastlegekontoret? På disse to områdene vil mange norske leger ha sterke moralske betenkeligheter. Er det da rimelig at staten tvinger dem til enten å overse sitt moralske kompass eller slutte i jobben?

For det andre: Er statens flertallsbaserte beslutninger den eneste relevante rettesnoren i et demokrati? Mange lokalsamfunn slår ring om sine «reservasjonsleger» – er det legitimt at denne lokale støtten blir overkjørt av storsamfunnets oppfatninger?

For det tredje: Bør ikke et flertall ta rimelig hensyn til et mindretall med avvikende verdioppfatninger? I et livssynsheterogent samfunn vil vi i økende grad konfronteres med slike utfordringer. Dr. Jachimowicz'

moraloppfatninger er forbundet med hennes kulturelle bakgrunn; at hun tvinges til å slutte i jobben, kan derfor sees som uttrykk for diskriminering av en kulturell minoritet.

For det fjerde: Resonnementet biter seg selv i halen – det er et godt eksempel på hva filosofien Hans Skjervheim kalte *det liberale dilemma*: Dersom dr. Jachimowicz får fortsette som fastlege, har staten fortsatt en person som gjennom sin moralske overbevisning motarbeider statens liberale idealer om best mulig tilgang til prevensjonsmidler. Dersom hun ikke får fortsette, er det *staten selv* som bryter med sine egne liberale idealer, fordi den da kan sies å være diskriminerende og intolerant. Det liberale dilemmaet kan ikke løses ved å late som om det ikke finnes. Men det kan hjelpe å avlive myten om en *nøytral posisjon*, altså at medisinsk virksomhet kan frikoples

Prinsippet om samvittighetsfrihet

Disse innvendningene gjelder selvsagt ikke bare den konkrete saken – men alle spørsmål av liknende karakter. Derfor er *samvittighetsfriheten* en demokratisk kjerneverdi. Dette erkjennes av Den europeiske menneskerettsdomstol, som i flere rettsavgjørelser har gitt prinsippet om samvittighetsfrihet forrang fremfor nasjonal lovgivning. Det var erkjent i opplysningstiden, der man med utgangspunkt i samvittighetsfriheten argumenterte mot kristen meningsvang og for retten til å tro at Gud ikke finnes. Den moderne filosofen Jürgen Habermas – selverklært ateist – står i samme tradisjon når han hevder at det liberale samfunn må anerkjenne samvittighet og religiøse tradisjoner som fullt ut gyldige kilder for moralske oppfatninger. Det er en berikelse, ikke et problem, at enkeltpersoner har andre moralske kilder enn flertallet.

reservasjonshandling er et konkret uttrykk for denne forpliktelsen: Den er helt i samsvar med Kirkens morallære og er dermed ikke bare et uttrykk for hennes egen samvittighetsoverbevisning, men demonstrerer også en lojalitet til læreembetet. Dersom hun ikke hadde reservert seg, men tvert imot satt inn spiral, ville hun kunne blitt direkte ansvarlig for tidlig-aborter, noe Kirken anser som en alvorlig synd. Fordi reservasjonshandlingen innebærer en synliggjøring av Kirkens grunnleggende budskap om menneskelivets ukrenkelighet, kan den også betraktes som et konkret uttrykk for den kristne plikt til misjon og ny-evangelisering. Endelig er handlingen et uttrykk for praktisk økumenikk fordi den gjenspeiler felles kristne verdier og berører alle leger med tradisjonell kristen tro, uavhengig av konfesjonell tilhørighet.

Dr. Jachimowicz planlegger nå å gå til sivil søksmål mot kommunen for usaklig oppsigelse og ønsker i ytterste fall å bringe saken inn for Den europeiske menneskerettsdomstol. En slik prosess er selvsagt svært belastende, både økonomisk og menneskelig, samtidig som den på en utmerket måte setter søkelys på et viktig prinsipielt spørsmål og bidrar til å formidle Kirkens syn til samfunnet rundt. Jeg mener hennes modige handling må verdsettes tydelig av både Kirkens ledelse og det kirkelige fellesskapet, og oppfordrer alle til å:

- bidra økonomisk til å finansiere den forestående rettssaken (Norges Kristelige Legeforening koordinerer en innsamlingsaksjon, bidrag kan gis på en spesialopprettet konto: 7874.05.30436).
- be for dr. Jachimowicz og den forestående rettssaken.
- gi henne medmenneskelig støtte.
- forsvare hennes – og Kirkens – standpunkter og handlinger i det offentlige ordskiftet som ventelig vil oppstå.

Vegard Bruun Wyller er professor, Inst. for klinisk medisin, Universitetet i Oslo, og overlege, Barne- og ungdomsklinikken, Akershus Universitetssykehus.

Er statens flertallsbaserte beslutninger den eneste relevante rettesnoren i et demokrati? Mange lokalsamfunn slår ring om sine «reservasjonsleger» – er det legitimt at denne lokale støtten blir overkjørt av storsamfunnets oppfatninger?

normative vurderinger. Flertallet av norske legers standpunkt til spiralinnsettelse er selvsagt ikke mer «nøytralt» enn standpunktet til min polske kollega – det er bare annerledes.

For det femte: Bør ikke samfunnet verdsette moralsk integritet som et selvstendig gode? For kort tid siden uttalte en høringsgruppe i Legeforeningen følgende: «Medisinsk praksis skal baseres på humanistiske verdier, med særlig ansvar for de svakeste. Det er viktig at helsepersonell har mot til å reagere mot handlinger som strider mot grunnleggende verdier, som for eksempel å ta liv, utføre helsetjenester som har til hensikt å skade [...]» Dr. Jachimowicz vil mene at det er nettopp dette hun har gjort: Den befruktede eggcellen er den svakeste part; dette livet må vernes mot skade fra en spiral. Flertallet deler ikke hennes grunnpremiss: at en befruktet eggcelle er et liv på linje med en født person. Likevel går det kanskje an å verdsette hennes moralske integritet som en selvstendig verdi?

En slik grunnholdning vil være i det liberale samfunns egen interesse.

Her er Habermas – og det liberale demokratiet – helt på linje med Kirkens lære, som også slår fast samvittighetsfrihetens grunnleggende betydning. Samvittighetsfriheten er knyttet til alle menneskers frihet og ansvar til å søke sannheten og har dermed «sitt grunnlag i den menneskelige persons verdighet», slik Det annet vaticankonsil uttrykker det i erklæringen om religionsfriheten (*Dignitatis humanae*). Med andre ord: En innskrenkning av denne friheten er ikke bare i konflikt med demokratiske idealer, men også i konflikt med Kirkens menneskesyn. Det er derfor Kirkens ansvar og forpliktelse å hegne om samvittighetsfriheten – noe som også kan sees på som en *tjeneste* for det liberale demokratiet.

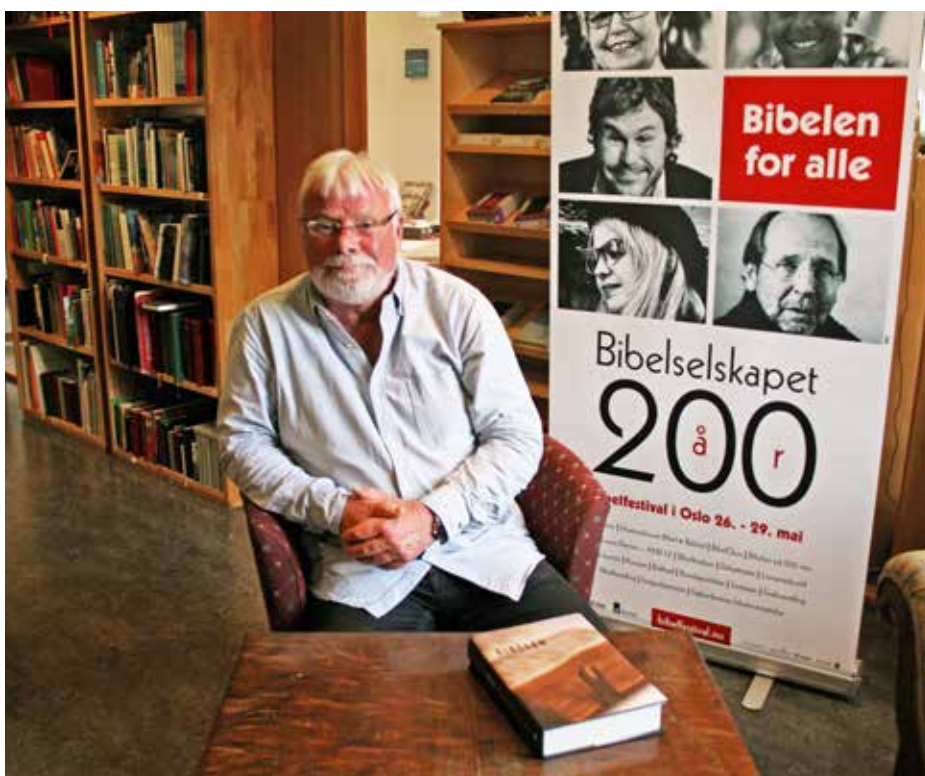
Den konkrete saken

Samtidig har Kirken i denne konkrete saken selvsagt et ansvar for å forsvare det som er menneskets aller mest grunnleggende rettighet, nemlig retten til liv. Dr. Jachimowicz

Et bibelsk blikk på norgeshistorien

Intervju med Dag Kullerud

Av Ingvild Røsok

Bibelen har gått fra å være en eksklusiv bok med høy maktfaktor til å være en bok alle har, men få vil sees med. Ingen bok har formet vår kultur like mye som Bibelen.

Siste helgen i mai feiret Bibelselskapet 200 år i Norge, noe som ble markert med en fire dagers storslått fest i Oslo. Gjennom feiringen ble Bibelen gjort synlig gjennom ulike kulturengasjement, festgudstjeneste og bibelreklame på bussen. På oppdrag fra Bibelselskapet har journalist Dag Kullerud skrevet en jubileumsbok som har fått tittelen *Bibelen - boken som formet vår kultur*. Bokens baksidetekst forteller oss at dette er «en annerledes norgeshistorie». St. Olav har hatt en prat med forfatteren. Vi ber ham først fortelle litt om hva slags bok dette har blitt og hva som har vært hans drivkraft og motiv. Han forteller om over tre års intenst arbeid:

– I starten ønsket jeg å ha med hele historien fra reformasjonen og fram til i dag. Men det overmotet måtte jeg snart legge vekk. Jeg bestemte meg for å lete etter de jeg kaller viktige forvaltere og

Bibelen. I den norske kirkevirkelighet er det Den norske kirke som har hatt størst innflytelse på samfunnet, så det var naturlig å velge blant sentrale aktører der. Selv om dette er «en annerledes norgeshistorie», er det ikke en fagbok. Mitt grep har vært å skildre begivenheter som ble viktige for kristendommens historie i Norge, men med utgangspunkt i livet til sentrale enkeltpersoner. På den måten inneholder boken flere minibiografier, samtidig som Bibelselskapets historie flettes inn i form av seks ulike beretninger.

Tittelen *Bibelen – boken som formet vår kultur* innebærer en påstand. Hva vil du framheve av eksempler på Bibelens påvirkning?

– *Skolen* er et typisk eksempel. Gjennom hele 1800-tallet var skolen preget av kristendommen. Bibelkunnskap og

leseopplæring gikk hånd i hånd. Denne sterke tilknytningen mellom skolevesenet og kirken har preget hele vår kultur, på godt og på vondt. De jeg kaller «forvaltere», har ofte brukt Bibelen slik at det har skapt både motstand og kritikk. Men endringer i samfunnet skjer ofte som et resultat av dialogen som oppstår i kjølvannet av motstanden. Dette ser vi for eksempel i debatten om kvinnens stilling i samfunnet.

– Et annet eksempel på hvordan Bibelen har formet vår kultur, finner vi i Bibelens betydning for *demokratiets* utvikling i Norge. Hans Nielsen Hauge (1771–1824) er et godt eksempel. Han skapte et rom for en fri og uavhengig bibelforkynnelse i en tid der bare statskirkens prester hadde lov til å forkynne. Drivkraften hans var kallet til å spre Guds ord – han fulgte sin samvittighet og måtte betale med flere år i fengsel. Etter ham oppsto det flere kristne organisasjoner og foreninger, folk begynte selv å lese og tolke Bibelen. I 1845 kom dissenterloven, som ga kristne som ikke var medlemmer av statskirken, tillatelse til fri offentlig religionsutøvelse. Dette var en viktig seier for demokrati og ytringsfrihet.

I Den katolske kirke feires i år barmhjertighetens år. Hvilken betydning har Bibelen hatt for det norske samfunnet sett i et diakonalt perspektiv?

– Den har vært veldig stor! Den første sykepleierutdannelsen i Norge kom som et resultat av en vekkelse – i regi av Indremisjonen. Mange kristne organisasjoner og kirkesamfunn har vært pådrivere for diakonalt arbeid, og det ser vi fortsatt i dag, gjennom blant annet Kirkens bymisjon, Frelsesarmeen, Fransiskushjelpen og Caritas. Deres arbeid har i stor grad gitt folk et positivt syn på Bibelen. De viser at det Jesus sa og gjorde, kan virkelig gjøres ved konkret tilstedeværelse for mennesker som trenger det mest. Det er en genuin bibelsk handling. Det var også noe av dette Hans Nielsen Hauge var mest opptatt av: *gjør* etter hva dere lærer.

Kan du si noe om hvilken betydning Bibelselskapet har hatt for økumenikk gjennom disse 200 årene?

– Bibelselskapet ble fra begynnelsen av regnet som en del av Den norske kirke. Deres biskoper hadde stor innflytelse og styrte mye også når det gjaldt

oversettelser. Det var ikke lett for andre kirkesamfunn å få gehør for sine syn. Men på midten av 1980-tallet skjedde det en betydelig endring. Da fikk Bibelselskapet et representantskap som var tverrkirkelig. Det ble den største økumeniske møteplassen på den tiden, og siden da har Bibelselskapet vært uttalt økumenisk.

Men om økumenikk er i frammarsj, er kirkens posisjon i samfunnet ikke like sterk som før. Hvilke faktorer mener du har vært mest avgjørende for den økende sekulariseringen vi ser resultatet av i dag?

– Allerede på slutten av 1800-tallet ser vi at det skjer en forskyvning av makt i samfunnet. Fram til da hadde prestene hatt en enestående maktposisjon som nå flyttes mer over til lærerne. Senere endres også skoleloven, og kristendommen får stadig mindre plass i undervisningen. En annen viktig faktor er hvordan menneskerettighetene i stigende grad erstatter Bibelen som verdigrunnlag.

Hvilke tanker har du om Bibelens rolle i dagens samfunn?

– Boken min skildrer Bibelens påvirkning i Norge gjennom de siste 200 årene. Dagens pluralistiske samfunn kan ikke sammenlignes med hvordan det var for over hundre år siden. Da var Bibelen en statlig norm for oppdragelse. Nå er Bibelen blitt en bok blant mange andre, og hele samfunnsstrukturen er endret. Men vi skal ikke undervurdere Bibelens grunnlag som forming av vår kultur. Det gjelder både verdiene Jesus sto for og hvor gjennomgripende Bibelen har blitt brukt i skole, lovverk og i samfunnet generelt.

– I etterordet i boken peker jeg på ordet *håp*. Jeg tror det sammenfatter det man fra ulikt kristelig hold ønsker å formidle til mennesker i dag. Vi trenger nåde og barmhjertighet. Det er et annet syn på mennesket i dag enn det var for mange år siden. Den gangen vektla man at mennesket er fordervet. Under arbeidet med boken leste jeg utallige nummer av tidsskriftet «For Fattig og Rik» fra 1800-tallet, og ble overrasket over hvor sterkt kravet om *rett* syndserkjennelse var. Det var mange som slet og fikk problemer fordi de aldri var bra nok, og det førte nok også til at mange fikk kristendommen i vrangstrupen.

Men i dag ser vi at nåden og håpet «menneskeliggjør» mennesket. Det blir et motsvar til de gudløse kravene som vokser fram overalt, om å realisere seg selv. Bibelen slutter ikke å være aktuell. Den kan leses på nytt og på nytt. Bibelens tekster er ikke statiske, men levende. Når man møter utfordringer, kan man oppleve å få et nytt lys over ting ved å lese i Bibelen. Det er nesten som et mirakel.

Dag Kullerud:

Bibelen – boken som formet vår kultur

Verbum forlag 2016
496 sider
398 kroner

Pavens bønneintensjoner 2016

Juni

Generell intensjon:

At aldrende, marginaliserte, og de som ikke har noen, må finne anledninger til møter og samhörighet – selv innenfor verdens enorme byer.

Misjonsintensjon:

At seminarister og alle som trer inn i vigslat liv, må ha veiledere som setter evangeliets glede ut i livet og som med visdom forbereder dem på deres oppdrag.

Juli

Generell intensjon

At urbefolkninger, som opplever at deres identitet og selve eksistens er i fare, må bli vist tilbørlig respekt.

Misjonsintensjon

At Kirken i Latin-Amerika og Karibien, gjennom sitt oppdrag, må forkynne evangeliet med fornyet energi og entusiasme.

August

Generell intensjon

At idrett må være en anledning til fredelige møter mellom folkegrupper, og at den må bidra til fred i verden.

Misjonsintensjon

At kristne må sette evangeliet ut i livet og bære vitnesbyrd om tro, ærlighet og nestekjærlighet.

September

Generell intensjon

At enhver må bidra til det felles beste og til å bygge et samfunn som setter enkeltmennesket i sentrum.

Misjonsintensjon

At kristne må bli seg mer bevisst på sitt evangeliseringsoppdrag ved å ta del i sakramentene og reflektere over Skriften.

Gi deg selv en gave – gå til skrifte!

Av p. Erik Ruud SM

En av pave Frans' målsetninger med barmhjertighetens jubelår er å hjelpe folk til å gjenoppdage eller gjøre bedre bruk av skriftemålets sakrament. Samtidig vet vi at dette sakramentet ofte oppleves vanskelig. St. Olav har utfordret maristpater Erik Ruud til å presentere det for oss.

Kjært barn? Skriftemål, botens sakrament, forsoningens sakrament. Mange navn, men ikke kjært for mange, særlig eldre katolikker. Mange har vonde minner av opplevelser i skriftestolen. Presten hadde vært streng og dømmende, ja, bøllete. Snakk om motforkynnelse!

Å skrifte er flaut og vanskelig, synes mange: Jeg blottstiller mine mørkeste sider, det er litt av en overvinnelse. Da blir det desto viktigere å huske på at skriftemålet er et *sakrament*, et møte med den barmhjertige Gud. I bunn og grunn er det en helt overmenneskelig oppgave for presten å være i Guds sted og gi Guds barmhjertighet et menneskelig ansikt. Samtidig vet jeg at det er få ting i en prests gjerning som er så meningsfulle som å høre skriftemål.

Kjenn deg selv, ta deg selv på alvor.

En kristen må kjenne seg selv, sine gode og dårlige sider. Selv om jeg har blinde punkter og ikke vil innrømme hvordan jeg bortforklarer eller dekker over ubehagelige ting, så er det ingen andre mennesker som kjenner meg bedre enn jeg selv. Når du kommer til skrifte, er du underveis, i modning mot

å bli et mer helt og sant menneske, slik Gud vil.

Hva er anger? Anger er innsikten i at jeg har tenkt, gjort, sagt noe som var ondt, noe som går mot Guds vilje. Jeg blir klar over at jeg hadde et valg og valgte feil med vilje. Det er det første, og helt nødvendige, skritt i omvendelsen. Uten at jeg angrer og ber Gud om tilgivelse, kan han ikke tilgi.

Hvor ofte skal jeg skrifte? Mitt svar, som jeg tror passer for de fleste, er: OFTERE! Hvis jeg skrifter sjelden, går det for lang tid mellom hver gang, og det blir lettere å miste oversikten over det som skjer i mitt liv, og hva jeg trenger Guds hjelp til å forandre.

Kirken sier at vi skal skrifte minst én gang i året. Men hvorfor så sjelden? I skriftemålet kan vi ta imot Guds tilgivelse, få større kraft til omvendelse og nytt liv. Prestens ord og råd kan bli en verdifull hjelp når jeg vil ta grep for å forme mitt liv.

Hva skal jeg skrifte? Du skal skrifte *dine* synder, ikke andres! Presten får av

og til høre mye om hva andre har gjort mot deg, men det hører ikke hjemme i skriftemålet. Å snakke om synder har bare mening i et personlig gudsforhold. Det gjelder å holde øye med hva det er som skaper større avstand mellom meg og Gud. Det som lager avstand eller fremmedgjøring oss imellom, kommer aldri fra Gud.

Bruk *Bønnebok for Den katolske kirke* eller *En liten katolsk bønnebok* for å forberede skriftemålet.

Vår barmhjertige Far. Den vakreste og mest innsiktsfulle tekst i Bibelen om skriftemålet, finner jeg i Jesu lignelse om «den bortkomne sønnen» (Luk 15,11–32). Jesus forteller en lignelse om en far som har to sønner, men egentlig er det sin egen Far – og vår! – han beskriver.

Vi lever fremover, men forstår bakover. Når jeg vil få oversikt over hva som skjer i livet mitt, må jeg stoppe opp og se meg tilbake. Da kan jeg oppdage hvilke valg jeg har gjort, om jeg har kommet inn i et dårlig spor, en uvane, kanskje? Hvilke av den ondes feller har jeg gått i? Noe kan ha skjedd «umerkelig», annet kan vise seg som den ondes bevisste feller, virkelige fristelser som jeg falt for. Hvis jeg ikke stopper opp og ser etter, oppdager jeg det ikke, og kan bli enda mer letturt.

Gud tror på oss. Når vi forbereder oss til skriftemål, må vi nødvendigvis se oss tilbake, men Gud er ikke interessert i mine gamle synder og feiltrinn. Gud tror på fremtiden, din fremtid, han tror på det som kan bli. Derfor er omvendelsen nødvendig. Men omvendelsen, kursendingen, er ikke – skal ikke – bare være det jeg gjør. Trekk Jesus inn i det du sli-ter med, og be om hans hjelp. Jesus Kristus vant på korset og på påskemorgen.

Noen ganger kan en bli nedtrykt og mismodig og ikke se noe godt i seg selv i det hele tatt. Men ikke glem at Gud vet bedre, han vet hva som bor i oss. Han vil bruke oss troende, kanskje også halvhjertede, mennesker i sin plan, han vil gjøre oss fri, så det gode i oss kan vokse og blomstre.

Nytter det? Jeg går jo ofte i den samme fella, jeg gjør de samme synder igjen og igjen. Det hjelper jo ikke å skrifte. Hvorfor skal jeg bry meg – eller bry presten? Er det så farlig?

Slike tanker kan være den ondes forsøk på å få deg til å gi opp eller gjøre deg motløs: Når du prøver å gi mer plass til Gud i din hverdag, så får den onde panikk, han føler at grepet glipper, og det kan han ikke tåle. Nettopp da skal du stå imot. Ja, det nytter!

Må jeg skrifte i skriftestolen? Nei, men det er det vanligste. Den som skrifter, har rett til anonymitet. Derfor er det ofte et forheng i skriftestolen. Du kan også avtale en skriftemålssamtale på prestens kontor. Da er det en mer vanlig samtalesituasjon, som mange foretrekker. På leir er det mange barn og unge som skrifter mens presten og den skriftende går en tur sammen.

Hva er bot? Bot er ikke en straff. Bot er noe du blir bedt av presten om å gjøre etter skriftemålet. Mange synes de får en ubetydelig eller altfor «lett» bot. Skal ikke boten være verre? Nei. Den egentlige boten for våre synder har Jesus allerede betalt. Han tok alles synder med seg på korset og i graven.

Bot henger sammen med omvendelse. Boten kan være å be en bønn eller flere: Be Gud om kraft til å stå imot fristelser og kraft til å gjøre det gode. Be Guds Mor om hennes forbønn. Boten kan også være å ta fatt i noe av det du nettopp bekjente, hvor du kanskje var

minst fornøyd med det du gjorde, hvor du gjerne ville forandre deg. Finn så én praktisk og konkret ting du vil gjøre som viser deg selv og Gud at du vil forandre deg. Ta det som et prosjekt i ukene og månedene fremover. Om du glemmer det eller faller for fristelsen igjen, så ikke gi opp, start igjen. Fortsett å komme til Gud og til forsoningens sakrament. Klarer du å forandre én ting i livet ditt, så er hele livet forandret!

Må jeg skrifte for en prest? Kan jeg ikke be Gud om tilgivelse i min egen bønn? Nei og ja. Nei, du *må* ikke alltid skrifte for en prest. Ja, du kan alltid be Gud om tilgivelse i din egen bønn. Når du angrer, så tilgir Gud. Likevel er det noen ganger godt å skrifte for en prest og faktisk høre presten si «Jeg tilgir deg dine synder ...». Presten kan gi råd om hvordan du kan innrette livet ditt, gi deg en bot og Guds tilgivelse (absolusjon). Presten er i Guds sted, men representerer også Kirken, det troende fellesskap. Våre synder angår og påvirker mennesker rundt oss og skader det menneskelige fellesskap.

Herre Jesus Krist, miskunn deg over meg, en synder!

■

Pastoralavdelingen i OKB har utgitt en folder som du kan finne bak i kirken, eller laste ned fra www.katolsk.no/praksis/kirkearet/skriftemal_1.pdf eller via QR-koden under:

Hjelp til skriftemålet

En liten katolsk bønnebok

Inneholder i tillegg til bønnebokdelen p. Fredrik Hansens lille bok om skriftemålet: «Vend om!». Her finner du skriftemålets ritual, relevante bibelttekster, skriftespeil mm.

Kjøpes i St. Olav bokhandel eller bestilles via din lokale bokhandel.

Tribunalet besøkte Nord-Norge

I perioden 15.–18. april var p. Gerard Tartaglia, rettsvikar for Oslo katolske bispedømme, og sr. Ane-Elisabet Røer, tribunalets administrator, på offisielt besøk i Tromsø stift. Biskop Berislav Grgic var vert.

Under besøket, hvor ulike aspekter ved tribunalets arbeid for stiftet ble drøftet med biskopen, ble det også satt av tid til å lære mer om denne delen av Norge kulturelt, historisk og kirkeleg. Blant annet besøkte gjestene de to klostrene i byen, St. Elisabethsøstrene og Karmel. Det ble også satt av tid for et besøk på den katolske gravlund, som er en av svært få katolske kirkegårder her til lands.

Søndag var gjestene til stede på menighetens søndagsmesse, hvor p. Tartaglia preket.

Tribunalet i Oslo katolske bispedømme har også ansvar for Trondheim og Tromsø stift. Representanter for tribunalet besøker stiftene med jevne mellomrom, men dette var første gang rettsvikar Tartaglia besøkte Tromsø. P. Tartaglia har vært rettsvikar for Oslo katolske bispedømme siden 11. mars 2014. Til daglig bor og virker han i erkebispedømmet Glasgow i Skottland, og det meste av arbeidet for tribunalet i Norge gjør han også derfra.

♦ Melding fra tribunalet

Nettverk for katolske kvinner

Som meldt i St. Olav nr. 1, er det tradisjonsrike Norges Katolske Kvinneforbund (NKKF) nedlagt, men et løsernettverk for katolske kvinner i Norge er oppstått. Dette nettverket har nå fått en styringsgruppe. Leder av styringsgruppen, Elisabeth Thielemann, kan melde følgende om status og planer:

«Onsdag 11. mai hadde Elisabeth Golding, Jorun Haugsmark Westgaard, Mette Bruusgaard og undertegnede et

møte sammen med Alexander Golding og Martha Skretberg hvor formålet var å lage en strategi for videre arbeid i NNKK. Jeg har sagt ja til å lede nettverket fremover og skal gjøre mitt beste i den rollen. Intensjonen med nettverket er å mobilisere til sosialt engasjement i menighetene, skape arenaer for å drøfte kvinnespørsmål både i kirke og samfunn, og talsmannsarbeid. NNKK skal samarbeide med Caritas ved å bidra med innspill i kvinnearbeidet, engasjere seg i deres prosjekter nasjonalt og internasjonalt og støtte seg på deres kompetanse. NNKK planlegger å ha to arrangementer hvert år hvor temaene knyttes til kvinnespørsmål i Kirken og samfunnet. Vi skal lage en årsplan som gjøres kjent igjennom St. Olav, Caritas INFO og Facebookgruppen 'Nettverket Norges Katolske Kvinner'. Målet er å arrangere møtepunkter forskjellige plasser rundt om i landet. Det første møtet blir lørdag 3. september.»

♦ St. Olav

Tromsø: Spir på plass på Vår frue

Foto Tromsø stift

Som man kunne lese i årets første St. Olav, pågår det en omfattende renovering av Vår Frue katolske domkirke i Tromsø. Den vakre lille trekirken har i alt fire tårn med spir. De to minste spirene har vært tatt ned for renovasjon, og aluminiumstekkingen er skiftet ut med kobber. Den 29. april kunne spirene heises på plass igjen. I skrivende stund pågår reparasjon av det største tårnet, denne foregår uten at tårnet tas ned. Når alle tårnene er ferdig renoverert, kan omsider altaskiferen legges på taket igjen.

♦ St. Olav

Kranselag i Trondheim

45 dyktige fagfolk var samlet til kranselag i menighetslokalet torsdag 19. mai. Byggherren, Den katolske kirke i Midt-Norge, hadde invitert representanter for alle de forskjellige gruppene som har vært med å bygge nye St. Olav domkirke i Trondheim så langt.

Etter skikken skal det holdes fest for arbeidsfolket når huset som bygges, er kommet under tett tak. I den moderne byggeprosessen kommer taket opp så tidlig i prosessen at kranselaget, eller mønsåsfesten som det også kalles, gjerne holdes senere.

Generalvikar Ole Martin Stamnestrø ønsket velkommen og overbragte hilsen til alle fra biskop Bernt Eidsvig. Han takket for at arbeidet hittil har gått så bra, at alt er i rute og innenfor rammen av budsjettet. Han takket også for at man hadde vært lydhør i forhold til en litt spesiell byggherre med spesielle nykker og behov og syn på mange ting.

Det er godt å ha gode og effektive fagfolk på laget, for innvielsesdatoen til den nye kirken blir allerede 19. november.

♦ Trondheim.katolsk.no/St. Olav

OKB: Biskopen støtter oppsagt lege

Oslo katolske bispedømme støtter den katolske fastlegen Katarzyna Jachimowicz i hennes planlagte sivile søksmål mot Sauherad kommune for usaklig oppsigelse.

Katarzyna Jachimowicz, opprinnelig fra Polen, ble ansatt som fastlege i Sauherad kommune i 2011. Da hun ble ansatt, informerte hun kommunen om at enhver form for provosert abort vil være i konflikt med hennes samvittighet og Den katolske kirkes lære.

I 2015 ble hun likevel sagt opp fra sin stilling. Jachimowicz hadde reservert seg mot å sette inn spiral, da dette kan føre til abort på et tidlig stadium i fosterutviklingen. Oppsigelsen kom etter et brev fra Helsetilsynet, som slo fast at reservasjon mot spiralinnsettelse er i strid med fastlegeforskriften.

– Dette er en viktig og prinsipiell sak om livsvern og reservasjonsrett. Katarzyna Jachimowicz har fulgt sin samvittighet i det fundamentale spørsmål om vern av menneskelivet fra befruktningsoyeblikket. Bispedømmet vil uttrykke sin moralske støtte til doktor Jachimowicz. Vi oppfordrer prester, ordensfolk og lekfolk til å be for henne og

å gi henne menneskelig og økonomisk støtte, sier biskop Bernt Eidsvig.

Etter å ha hørt konsultorkollegiet, har biskopen besluttet at bispedømmet skal bidra til det planlagte sivile søksmålet med et engangsbeløp på 75 000, kroner. (Se også kronikken på s. 18.)

♦ *Melding fra Oslo katolske bispedømme*

Olavs-klokke i Rouen-katedralen

26. september 2015 ble Olavskapellet i Rouen-katedralen ferdigstilt, og 10. mai 2016 ble Olavs-klokken heist på plass i Saint Romain-tårnet, ved siden av klokken Jeanne

d'Arc (10 tonn). I alt syv restaurerte eller omstøpte klokker ble i anledning kirkefestene nå i mai først utstilt i katedralen og så heist på plass i klokkespillet, som består av totalt 63 klokker.

På «Olavs-klokken» er følgende tekst innstøpt:

OLAF
ÉVÊQUE DE NORVÈGE
BAPTISÉ EN 1015
(OLAF
NORGES OVERHYRDE
DØPT I 1015)

♦ *Kilde: Dordi Skuggevik/Cathérine de la Moissonnière*

Samarbeidsrådet jubilerer

I anledning Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunns (STL) 20-årsjubileum, ble det arrangert et todagers gjestebud på Litteraturhuset i Oslo. Kulturminister Linda Hofstad Helleland åpnet gjestebudet, og feiringen ble avsluttet med fest hos statsminister Erna Solberg i regjeringens representasjonsbolig.

Tema for de to dagene med gjestebud var «Politikk for mangfold» og «Trosfrihet under press». En rekke forskere med spesialfelt på området – inkludert OKBs egen PRIO-forsker

Marta Bivand Erdal – deltok. Også valgkampens første samlede politikerpanel debatterte innholdet i den planlagte stortingsmeldingen om en helhetlig tros- og livssynspolitik. Kulturminister Helleland la i sin åpningstale vekt på at tros- og livssynspolitikken må ta opp i seg de levde livene ute i byene og kommunene. Hun utfordret STL til å legge til rette for erfaringsinnhentning fra lokale dialoggrupper og sammenhenger utenfor Oslo. Hun pekte videre på betydningen av at et fellesskap som STL tok til motmæle når enkeltgrupper ble karikert og hatspråket fikk blomstre i ulike samfunnsdebatter.

forts. →

Rettsak mot staten i desember

Av Lisa Wade, administrativ leder i Oslo katolske bispedømme

Saken som Oslo katolske bispedømme har anlagt mot staten i medlemsregisteret, kommer trolig opp i Oslo Tingrett i desember 2016.

Bispedømmet har etter nøye overveielse gått til det alvorlige skrittet å saksøke staten fordi vi mener Kulturdepartementets vedtak om milliontilbakebetaling bør erklæres ugyldig. Etter vår oppfatning er vedtakene basert på feil fakta, savner hjemmel i norsk lov og vil urettmessig ramme tilbudet til rundt 180 000 katolikker.

Vi er klar over at det er ulike oppfatninger blant våre medlemmer om det passende i å saksøke staten når bispedømmets egen praksis har vært kritikkverdig. Derfor er det viktig for oss å understreke at søksmålet ikke er et forsøk på å bortforklare eller forsvare at bispedømmet i en periode brukte en dårlig metode for å identifisere og registrere katolikker. Metoden medførte feilregistreringer, noe biskop Bernt I. Eidsvig og undertegnede har

beklaget sterkt ved gjentatte anledninger. Den kritikkverdige praksisen betyr imidlertid ikke at bispedømmet har fått for mye i offentlig tilskudd – og det er det denne saken handler om.

Stridens kjerne er hvor mange tilskuddsberettigede medlemmer bispedømmet hadde i perioden 2011–2014. Staten forlanger at medlemmer av Den katolske kirke melder seg inn *på ny* hver gang de flytter fra et bispedømme til et annet. Vi kan ikke se at det finnes hjemmel i loven for et slikt krav.

Det har heller ikke vært stilt krav til slik nyinnmelding overfor de protestantiske, nordiske folkekirkene. Inntil helt nylig ble et medlem av den svenske folkekirken i Sverige automatisk medlem av den norske menigheten av den svenske kirken når han eller hun flyttet hit – og dermed berettiget til offentlig tilskudd – i motsetning til svenske katolikker som flyttet til Oslo.

Utfordringen med å få kontakt med og dermed tilskudd for tusenvis av innvandrede katolikker har vi ved gjentatte anledninger tatt opp med norske myndigheter de siste ti årene – uten respons. Noen nøkkeltall viser det absurde i situasjonen: Bispedømmet

fikk i 2015 tilskudd for rundt 80 000 medlemmer – mens vi ved årsskiftet faktisk hadde 136 000 bekreftede medlemmer. Offisiell statistikk viser at det trolig befinner seg over 180 000 katolikker i bispedømmet, som berettiger til statstilskudd.

Realiteten er at OKB i en årrekke har fått langt mindre i tilskudd fra staten enn det den reelle medlemsmassen tilsier. Da fremstår det som urimelig at vi skal tilbakebetale over 40 millioner kroner. Derfor prøver vi nå saken for retten. Vi kan ikke godta en forskjellsbehandling som innebærer at medlemskapet til tusenvis av våre medlemmer underkjennes, til tross for at det gjelder personer som frivillig har meldt seg inn i Den katolske kirke gjennom dåp eller konvertering, er bosatt i vårt bispedømme, og selv ønsker å være medlem hos oss.

Mens vi venter på at retten skal avgjøre denne saken, forholder vi oss til den motregningsplanen staten har lagt frem. Det vil si en avkortning i støtten på fire millioner kroner i år og ni millioner de neste fire årene.

Statsminister Solberg takket STL for den viktige samfunnsoppgaven organisasjonen utfører på vegne av samfunnet. Hun pekte på at religionskonfliktene var færre i Norge enn i andre land, og ga STL deler av æren for det. Hun oppfordret også medpolitikkerne sine til å tørre «å ta dialogen istedenfor debatten», og la til at det ofte krevde større mot. Rådsleder i STL og OKBs representant Ingrid Rosendorf Joys la i sin tale til statsministeren og de andre representantene fra tros- og livssynsamfunn og det offisielle Norge, vekt på at selv om berøringsangsten er på retrett i samfunnet vårt, er frykten for religion økende. «Vi må anerkjenne at det er reelle verdiforskjeller blant oss og bygge et uenighetsfelleskap», sa hun. Også statssekretær i Kulturdepartementet Bård Folke Fredriksen, Oslos ordfører Marianne Borgen og likestillings- og diskrimineringsombud Hanne Bjurstrøm hilste STL under mottakelsen i Parkveien.

Det var 30. mai 1996 at en gruppe representanter fra ulike tros- og livssynsamfunn samlet seg til dialog. Man ble raskt enig om å drive dialogen i nåtid, med fremtiden som perspektiv, ikke tilbakeskuende med fokus på hvem som var mest diskriminert. Man ble videre enig om å drive dialogen for noe, ha et felles tema, noe alle var opptatt av. Det kunne vært tros- og livssynspolitiske tema som kristendomsfaget/KRL/RLE/KRLE og støtteordninger til tros- og livssynsamfunn, eller det kunne være dialogtema som bioteknologi og religionsfrihet. Man ble også enig om at det skulle være minoritetssamfunnene med majoritetssamfunnet, Den norske kirke, ikke mot, og det skulle dekke både troende og ikke-troende.

I Samarbeidsrådet for tros- og livssynsamfunn sitter følgende fra OKB: Ingrid Rosendorf Joys, også i au/rådsleder; Manuela Ramin Osmundsen (ny fra 2016); Marta Bivand Erdal (vara). I forum for tros- og livssynsledere sitter biskop Bernt Eidsvig for OKB.

♦ Ingrid Rosendorf Joys

Konferansen av europeiske bispekonferanser fokuserer på klima

Konferansen av europeiske bispekonferanser (CCEE) arrangerte i mai en konferanse om *Laudato Si'*, pavens klimaencyklika. Flere prominente

Foto: Ingrid Joys

talere bidro, blant annet kardinal Peter Erdő, som er president for CCEE, og kardinal Peter Turkson, som er president for Vatikanets

kommisjon for rettferdighet og fred. Hensikten med konferansen var å snakke til og med de europeiske bispekonferansene om hvordan visjonene fra pavens brev kan oppfylles. Begge innleiderne la i sine innlegg vekt på at vår generasjon har et valg, et valg om hvordan vi vil bli husket. Generasjonene etter den industrielle revolusjon vil bli husket som de mest uansvarlige generasjonene, mens vi har mulighet til å bli husket annerledes. Vi vet hva som må til, både på klimaspørsmål og fattigdomsproblemtikk, men er vi villige til å gjøre det riktige? Erdő siterte president Obama og sa at klimaavtalen i Paris «er den beste muligheten vi har til å gjøre det rette med klima», og Turkson siterte pave Frans og sa at «det handler om den samme oppskriften: *see, judge and act*».

– Å ta vare på skaperverket er en del av den kristne misjon. Det er ikke politikk selv om politikere ber oss holde fingrene fra fatet, sa han. Kirken har alltid tatt opp sosiale spørsmål; det er Kirkens sosiale uttrykk.

Turkson la vekt på den pastorale utfordringen *Laudato Si'* legger opp til. Hvordan gjør hver biskop, hvert bispedømme, encyklikaen til sin? For det er det paven ønsker og krever, sa Turkson: – Derfor sendte han ut brevet til alle biskoper før det ble offentliggjort med håndskrevet hilsen, for at de skulle være klare. «Biskopene må undervise i dette, og det samme må prestene.»

Ingrid Rosendorf Joys deltok på konferansen som representant for Den nordiske bispekonferanse.

I OKB har klimaarbeidet vært en del av vårt samfunnsengasjement. Encyklikaen *Laudato Si'* er oversatt til norsk, og biskop Eidsvig har samlet alle prestene til foredrag om pavebrevet og klimaarbeidet. Mer kan gjøres, og alle menighetene oppfordres til å lese encyklikaen og gjøre den til sin.

♦ Ingrid Rosendorf Joys

Paven ønsker kommisjon om kvinnelige diakoner

Pave Frans har sagt at den historiske rollen til kvinnelige diakoner trenger å bli gransket og at han vil høre med troskongregasjonen hvorvidt slike undersøkelser har vært foretatt tidligere.

Under et møte med kvinnelige ordensledere fra hele verden, ble paven spurt om å danne en offisiell kommisjon som kan utrede hvorvidt kvinner kan bli ordinert som diakoner.

Kvinnelige diakoner er nevnt i Det nye testamentet, av flere kirkefedre, og i dokumenter fra konsilet i Nikea, men det er omdiskutert hvorvidt den rollen tilsvarer det som i dag kalles permanente diakoner – som tjenestegjør ved dåp og bryllup og noen ganger preker i messen.

Frans sa til Den internasjonale forsamlingen for ordensledere (UISG) at, ifølge hans oppfatning, ble ikke kvinnene som omtales som diakoner i Det nye testamentet, ordinert slik som ved dagens permanente diakonat; men de hjalp til når andre kvinner skulle døpes ved full neddykking, eller salves med olje. Spørsmålet er imidlertid «dunkelt» og trenger å bli gransket videre. Han sa til møtet: «Jeg vil spørre troskongregasjonen hvorvidt det finnes studier om dette.» Han sa også at «jeg synes det virker nyttig om vi kan få en kommisjon som kan klargjøre dette grundig».

I 2001 kom Den internasjonale teologiske kommisjonen – som er troskongregasjonens rådsorgan – med et dokument som konkluderte med at de historisk kvinnelige diakonene ikke tilsvarer det vi har i dag som permanente diakoner. «Ifølge innstiftelsesriter fra den tidlige kirke framgår det at den funksjonen disse kvinnelige diakonene hadde, ikke er helt det samme som det vi i dag kaller diakoner.»

Kommisjonen la til at diakonatet var adskilt fra presteembetet. «Det er en klar forskjell mellom biskops- og presteembetets sakrament på den ene siden og den diakonale tjenesten på den andre siden. Enheten i presteembetet blir tydelig understreket i kirkens tradisjon, og særlig gjennom Magisteriets lære.»

Nåværende prefekt i troskongregasjonen, kardinal Gerhard Müller, deltok i 2001-kommisjonen. Han sa i etterkant at kvinner ikke kan bli ordinert til diakoner av samme grunn som de ikke kan bli ordinert til prester. «Det ville

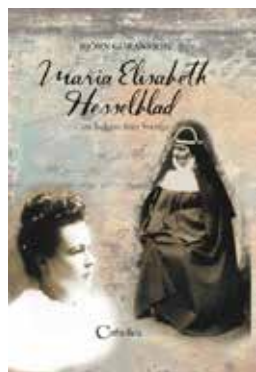
virkelig vært kvinnediskriminerende å si at de egner seg for diakonatet, men ikke for preste- eller biskopsembetet», sa kardinalen.

Pave Frans sa til møtet med ordenslederne at kvinner ikke kan preke i messen fordi presten er «i Kristi person» og derfor også er den som skal preke.

Han sa at kongregasjonen for gudstjenesten og sakramenter ville bli bedt om å sende en fullstendig uttalelse til Den internasjonale forsamlingen for ordensledere om hvorfor kvinner ikke kan preke i messen.

♦ www.catholicerald.co.uk, oversettelse: Ingvild Røsok

Kirken har fått to nye helgener

I den første helligkåringen i Det hellige år helligkåret pave Frans søndag den 5. juni 2016 den polske ordensgrunnleggeren Jan Papczyński (Stanislas av Jesus og Maria) (1631–1701)

og den svenske ordensgrunnleggeren Elisabeth Hesselblad (1870–1957). Flere titusener var til stede ved seremonien på Petersplassen. Spesielt kom det mange pilegrimer fra Polen, med landets president i spissen. En av koncelebrantene ved pavens side var den svenske biskopen Anders Arborelius OCD. P. Papczyński foretok den første ordensgrunnleggelsen på polsk jord, mens Elisabeth Hesselblad, som kom fra en luthersk familie, opprettet en katolsk ordenskommunitet i den hellige Birgittas gamle hus ved Piazza Farnese i Roma. Under Andre verdenskrig tilbød hun mange jøder tilflukt fra forfølgelsene.

I forbindelse med helligkåringen har det svenske bokforlaget Catholica utgitt en ny biografi: «Maria Elisabeth Hesselblad – ett helgon från Sverige», som blant annet bygger på Elisabeth Hesselblads brev og dagbøker, som forfatteren p. Björn Göransson har fått tilgang til.

♦ Kathpress /
Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) (pe)/St. Olav

Nye rutiner for å fjerne biskoper

Pave Frans har etablert juridiske prosedyrer for å fjerne biskoper som handler uaktsomt i overgrepssaker i sine respektive bispedømmer.

I nye retningslinjer, publisert lørdag den 4. juni, slo pave Frans fast at biskoper må holdes ansvarlig når de unnlater å beskytte de troende fra pedofile prester. Ikke minst ofre for seksuelle overgrep i Kirken og deres advokater har vært pådrivere for de nye retningslinjene, og har lenge anklaget biskoper for å dekke over misbruk og flytte voldtektsforbrytere fra sogn til sogn i stedet for å rapportere dem til politiet.

I de nye retningslinjene slår paven fast at kirkeretten allerede tillater at biskoper kan fjernes fra sitt embede der det foreligger «alvorlige grunner». Det Den hellige far nå imidlertid ønsker, er å presisere at uaktsomhet, eller forsømmelser, spesielt forsømmelser i håndtering av overgrepssaker, kan koste en biskop jobben.

Biskoper «må med særlig flid beskytte de svakeste i sin hjord», skriver paven i sin nye *motu proprio*.

Loven endrer det opprinnelige forslaget som i fjor ble godkjent av paven, nemlig å etablere en domstol (et tribunal) under Troselærekongregasjonen for å håndtere slike uaktsomhetssaker. Den hellige fars rådgivningsgruppe for overgrepssaker hadde anbefalt denne kongregasjonen å straffeforfølge uaktsomme biskoper, siden det er dette organet som allerede har ansvar for å håndtere faktiske overgrepssaker blant geistlige.

På grunn av en rekke juridiske og byråkratiske problemstillinger rundt det opprinnelige forslaget bestemte pave Frans seg for å strømlinjeforme prosedyren og legge oppgaven til de vaticanorganer som allerede håndterer bispesaker.

I den nye loven slår Frans fast at en biskop kan fjernes dersom hans handlinger eller unnlatelser forårsaker «grov skade» – fysisk, moralsk, åndelig eller økonomisk – for enkeltpersoner eller grupper.

Når sakene gjelder seksuelle overgrep, er det nok at forsømmelsen er «alvorlig», heter det i loven.

Prosedyrene slår fast at Vatikanet skal innlede etterforskning når det foreligger «seriøse bevis» for en biskops uaktsomhet. Biskopen vil bli informert

og har rett til å forsvare seg. Som konsekvens av undersøkelsen kan Vatikanet forberede en resolusjon for å fjerne biskopen eller be ham om å gå av innen 15 dager. Hvis han ikke følger pålegget, kan Vatikanet gå videre med å utstede en resignasjonsresolusjon.

Enhver beslutning om å fjerne en biskop må først godkjennes av paven, som vil bli assistert av en gruppe juridiske rådgivere, heter det i loven.

Pavens apostoliske brev, som bærer tittelen *Come una madre amorevole*, foreligger foreløpig i offisiell form kun på italiensk.

♦ www.catholicerald.co.uk

Foto: Katolsk Informasjonstjeneste/Flickr

St. Gudmund kirke innviet

Lørdag 4. juni ble St. Gudmund kirke på Jessheim innviet, i strålende solskinn. Bilder og video fra dagen finnes på katolsk.no.

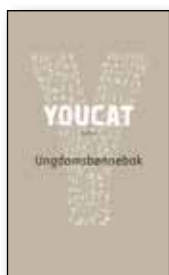
Pilegrimstur til Selja

Lørdag 9. juli (flyttet fra fredag 8. juli) feirer vi festen for **St. Sunniva**

og ledsagere. I den anledning arrangerer Vår Frue Menighet, Ålesund, en valfart til Selja. Der vil vi feire messe i klosterruinene. På hjemveien stanser vi ved St. Jetmund kirke på Åheim, Vanylven, hvor vi synger vesper.

Påmeldingsfrist: **Onsdag 29. juni**.
Påmelding: alesund@katolsk.no
Mer informasjon på katolsk.no

YOUCAT Ungdomsbønnebok

St. Olav forlag 2016
176 sider, 198 kr

St. Olav forlag har denne våren gitt ut YOUCAT Ungdomsbønnebok. En etterlengtet utgivelse etter at den lille katolske bønneboken gikk over i «voksenformat». Bønneboken har det gjenkjennelige YOUCAT-designet. Den er ikke gul som katekismen, men grå. Litt tynnere – litt tykkere enn en standard smarttelefon, og også større enn de nye med seks tommers skjerm. Du får ikke plass til den i bukselommen. Når jeg blar raskt gjennom boken, ser jeg at strektegningene er de samme,

KORT

notert

Av Steinar R. Wiik OP

Diakoni. Gyldendal har nettopp utgitt *Løsningsfokusert sjelesorg* av Gry Espedal. Det er en bok om hvordan man som sjelesørger kan føre hverdagssamtaler i kirken på en løsningsfokusert måte.

Sjelesorgsamtaler foregår ikke alltid i situasjoner der mennesker er i krise eller sorg. Noen ganger handler det rett og slett om at den som kommer til samtale, har et problem. Forfatteren viser hvordan man kan hjelpe mennesker til å bli kjent med egne ressurser, håp og muligheter. Den løsningsfokuserte sjelesorgtilnærmingen tilbyr en form for livshjelp eller livsorientering som kan hjelpe den som er i samtale, til å leve det livet han eller hun ønsker.

Boken henvender seg til de fleste som gjennomfører samtaler i kirken, det være seg prester, diakoner eller andre

og bildene er like. Det er en bok fra YOUCAT-serien – den er gjenkjennelig. Det føles trygt.

Bønneboken er delt inn i to. Den første delen er et forslag til en toukers bønnesyklus med en bønn om morgenen og en om kvelden. Bønnene er bygd opp rimelig likt for alle dagene. Morgenbønnen innledes med en lengre bønn, så følger en bibeltekst, stillhet, oppfordring til egen bønn med ønsker for dagen, deretter et Fadervår før man avslutter med en ny lengre bønn. Bønnene er alt fra nyskrevde tekster fra redaksjonen til bønner fra kirkefedrene.

Del to er en samling av bønner som er delt opp etter forskjellige kategorier. Her er det igjen plass til kjente og kjære bønner, hymner og bønner fra vår tid. Det er gjort plass til bønner fra mystikere, kirkefedre og de siste pavene. Det er bønner man kjenner godt og bønner som det har vært hyggelig å bli kjent med. Det er et dykk ned i Kirkens tradisjon og skattkammer.

Forordet til bønneboken er et godt sted å begynne bruken av den. Her kommer redaktørene med noen tanker om bønn som det er fint å bli minnet om. Et dykk ned i andres bønner er ikke bare gjentagelse. «Når du gjør et annet menneskes

kirkelige ansatte og lekfolk. Tilnærmingen kan også egne seg for mennesker som arbeider med samtaler i frivillige og diakonale organisasjoner.

Kristne på flukt. Lunde Forlag har utgitt *Flukten fra Syria og Irak*. Flere millioner mennesker flykter fra sine hjemland i Midtøsten. Blant disse er det mange kristne. De drives vekk fra områdene der den kristne kirke først etablerte seg. Slik kuttes Kirkens røtter. I *Flukten fra Syria og Irak* forteller Kari Fure om møter med mennesker som står midt i dramaet. Hun har snakket med flyktninger og kirkeledere, politikere og personer som risikerer livet for å hjelpe – og orientalske kristne som starter et nytt liv i Tyskland, Sverige og Norge.

Fure setter enkeltskjebnene inn i en politisk og historisk sammenheng. Hun

bønn til din egen, da ber dere i fellesskap, du med ham og han med deg.»

YOUCATs bønnebok kaller seg for en ungdomsbønnebok, og det er den. Jeg vil si at den er rettet mot unge mennesker som søker etter å finne sin måte å be på. Den gir instruksjoner, den gir holddepunkter, den gir en god start i bønnens skole. Samtidig kan vi som er litt eldre, møte nye bønner som kan hjelpe oss på veien til å komme nærmere Herren.

Jeg spurte noen ungdommer om deres førsteinntrykk av boken, og de svarene jeg fikk, var at man kan lære mye om tålmodighet og utholdenhet i bønnen. At boken introduserer oss for forskjellige måter å be på, den er innbydende, og man får lyst til å dykke videre inn i den.

Jeg møtte forlagskoordinatoren til YOUCAT under et møte i Roma for noen år siden. Han fortalte meg om hvordan YOUCAT først oppstod. Det som slo meg, var at dette var noe ungdommen selv ønsket og selv tok initiativ til. Denne bønneboken er nettopp for denne generasjonen ungdom, generasjonen som søker Gud og ønsker å komme nærmere ham.

Stefan Bivand

drar linjene til folkemordet i Tyrkia for hundre år siden, og spør hvorfor de religiøse motsetningene i Syria og Irak ble så dype. Fure har også møtt folk som drømmer om trygghet i en selvstyrt provins for kristne og andre minoriteter på Ninive-sletta i Nord-Irak.

Gud i Oslo. *I Gud i Oslo og verdensbildet Norge mistet* gir Jørgen Aass leseren et overblikk over et levende og litt uvanlig kristent landskap som ikke så mange kjenner til. Vår tusenårige kristne historie løftes frem fra Olav den hellige via Hauge-bevegelsen til vekkelsene i Oslo under forkynnelsen til Albert Lunde og Frank Mangs. Ikke minst skildres Jesus-vekkelsen der forfatteren selv var aktiv. Forfatteren fletter sammen egne beretninger, historiske fakta og teologiske betraktninger.

Velkommen

til Den katolske kirkes nasjonale olsokfeiring 2016
Trondheim og Stiklestad 28.–31. juli

Torsdag 28.7

08.00: Fromesse

HØYTIDEN FOR HELLIG OLAV, NORGES VERNEHELGEN, KONGE OG MARTYR:

18.00: 1. vesper (NB: anledning til å skrifte fra kl. 17.00)

19.30: Åpent hus. Rimelig servering av mat og drikke

21.30: Vigilie

Fredag 29.7

11.00: Foredrag ved p. Øystein Lund: «En barmhjertig Gud – til alle tider den samme?»

14.30: Pontifikalmesse i Nidarosdomen ved biskop Bernt I. Eidsvig Can.Reg.

19.30: Åpent hus

Lørdag 30.7

11.00: Messe i Haltdalen gamle stavkirke på Sverresborg Folkemuseum ved biskop Eidsvig. NB: Husk å ta med regntøy om været er ustabil.

15.30: «Vandring i byen med Olav», med p. Egil Mogstad og kantor Ulf Schanke. Oppmøte Cicignons plass.

19.30: Fellesmiddag i St. Olav kirkes menighetslokale (interimkirken). NB: bindende påmelding.

Søndag 31.7 Stiklestad

12.00: Avreise med felles buss fra St. Olav interimkirke, Schirmers gt. 1. Leder: p. Egil Mogstad

14.00: Prosesjon fra teglverket til Stiklestad gamle kirke (1 km)

15.00: Pontifikalmesse i Stiklestad kirke ved biskop Eidsvig. Påfølgende prosesjon med relikvie av St. Olav til Olavskapellet. Avsluttes med Olavslitaniet og velsignelse.

16.45: Tilbud om felles middag (sodd) på Stiklestad. NB: Bestilles ved påmelding innen 20. juli. Mat kan også kjøpes i kafé/kiosker på området.

18.30: Felles buss tilbake til Trondheim – via Værnes lufthavn.

19.00: Spelet om Heilag Olav! I år er det fin anledning til å bli igjen og se Spelet! Grupperabatt og gode plasser! NB: Buss til Trondheim etter forestillingen forhåndsbestilles.

For overnattingstips mer praktisk informasjon, påmelding, frister og priser, se www.katolsk.no eller trondheim.katolsk.no.

Den ærverdige

Karl Maria Schilling (1835–1907)

Av p. Per Einar Odden

I denne episoden av St. Olavs serie om historiske personer har vi gleden av å presentere den eneste nordmann som det pågår en helligkårsprosess for.

Den ærverdige Karl Halfdan Schilling

ble født den 9. juni 1835 i det daværende Christiania (nå Oslo). Han var sønn av rittmester Gottlieb Christopher Adolph Schilling og hans hustru Eleonora Sophie Catharine Berg. Rittmesteren var stasjonert i Stange ved Hamar, hvor Karl vokste opp i et meget alvorlig luthersk religiøst hjem. I syvårsalderen ble han sendt til moren i Christiania for skolegang. Han ble sterkt preget av morens tidlige død i 1845, da Karl bare var ti år gammel. Hun ble ikke mer enn 34 år.

I Christiania gikk Karl på katedralskolen, men skolegangen var ikke spesielt vellykket. Han hadde derimot et stort malertalent, og fra han var femten år gammel fikk han i noen år undervisning av Johan Fredrik Eckersberg, en av den tids største norske kunstmalere. Han studerte også et år under Joachim Frich. Han var en ivrig og meget lovende elev, og han ble ganske raskt grepet av sin lærer Eckersbergs sans for og kjærlighet til düsseldorfer-skolen. Så som attenåring reiste han i 1853 selv til Düsseldorf for å studere. Der deltok han med liv og lyst i den skandinaviske kolonien ved akademiet, hvor han imidlertid ikke ble elev,

men han tok privatundervisning hos maleren Emanuel Gottlieb von Leutze. Schilling ble snart et midtpunkt i den skandinaviske kunstnerklikken, ikke minst på grunn av sitt gode humør og sitt høye og vakre utseende, som brakte ham tilnavnet «Der schöne Norweger».

Kristi legemsfest

Ved feiringen av Corpus Christi i Düsseldorf i 1854 sto den nittenårige Karl og så på prosesjonen i byens gater. Da alle på fortauet knelte ned og mennene tok av sine hodeplagg, klarte han ikke å skjule et smil der han sto rett opp og ned i hele sin lengde med kunstnerhaten på sitt lyse, bølgende hår. Plutselig spratt en mann ved siden av ham opp og slo hatten av ham. Schilling var ganske flau da han gikk hjem til sitt losji hos den dypt troende katolske familien Eitel, som han var kommet til å sette stor pris på. Han hadde på følelsen at hans oppførsel hadde vært mer ubehøvlet enn han selv riktig kunne skjønne, og han ville jo ikke såre familien.

De gamle sa ikke stort, men en av de unge døtrene fortalte ham taktfullt hva det egentlig var han hadde krenket. Schilling ba da om unnskyldning, men han var blitt nysgjerrig, for episoden hadde gjort stort inntrykk på ham. Wilhelm Eitel, sønn i huset og jevnaldrende med Karl, ville bli prest, og Karl begynte å spørre ham ut om hans religion. Wilhelm foreslo at han ble med ham til messe hver morgen, så ble det lettere å forklare etterpå. Schilling ble raskt sympatisk innstilt, og da Wilhelm forklarte ham om botens

sakrament, følte han et definitivt kall til å bli katolikk.

Han begynte å motta formell trosundervisning fra en prest, og da pateren ville vise ham hvor feilaktig hans klosterekke var, tok han ham med til Søstrene av Det hellige kors. Schilling ble sterkt grepet av disse søstrenes oppofrende liv, og særlig hadde priorinnen, den ærverdige mor Emilie Schneider, stor innflytelse på ham. Hun var en sterk personlighet og mystiker, og hun ledet St. Teresiahospitalet for fattige i byen. Karl sa selv om henne at hun var det mennesket som hadde gjort ham mest godt i verden.

Katolikk

Gjennom henne kom Karl i forbindelse med en gruppe kunstnere som drev en ivrig karitativ virksomhet, og han møtte også stor forståelse hos sine kunstnerkolleger. Akademiets direktør Friedrich Wilhelm von Schadow var selv konvertitt, og flere av de mest berømte malerne der dannet en «neste-kjærlighetsforening» med statutter som lignet på St. Vincentforeningens og som åpenbart ble Karls inspirasjonskilde da han senere grunnla en St. Vincens-forening i Oslo sammen med tre barnabittprester.

Den 11. november 1854 ble Schilling opptatt i Kirken, og samme dag mottok han sin første kommunion. Han var så lykkelig at han hoppet og sang i vilden sky av glede. Deretter gikk han daglig til messen og utviklet et rikt bønneliv. Daglig ba han for sin familie, sine venner og alle nordmenn at de også en

dag skulle kunne finne den lykke han hadde funnet. Og da Düsseldorfsk katolikker skulle foreta sin årlige valfart til Vår Frue i Kevelaar, var det «Der schöne Norweger» i norsk nasjonaldrakt som bar banneret i spissen for brorskapet St. Vincent.

Selv om Schillings konversjon vakte en del oppsikt i Christiania, møtte han lite motvilje, og hans far tok det hele med stor sinnsro. Også øvrige slektninger ga ham en hjertelig mottakelse da han i 1855 kom på ferie til Norge. Til sin glede fant han en ny katolsk menighet i Christiania: St. Olavs kirke, den første katolske kirken i Norge etter reformasjonen, var under bygging og ble vigsløst i 1856. Han studerte videre hos Eckersberg, og hver morgen gikk han til messe før timen.

Schilling hadde også et opphold ved kunstakademiet i København, før han på nytt vendte tilbake til von Leutze i Düsseldorf. En tid hadde han sitt eget atelier der og foretok flere studiereiser i Tyskland. Deretter dro han i 1860 tilbake til Norge i den tro at det var for godt. Vel hjemme gikk han med liv og sjel opp i praktiseringen av sin tro. Han malte også en del, blant annet noen bilder fra Finnmark (1864-67). Hans bror var blitt forstmester i Finnmark, og etter farens ønske dro Karl opp og besøkte ham og var der i lengre tid. Fra barnsben av hadde han vært vant til å ferdes med hund og gevær i skog og fjell, og han var en glimrende skytter, rytter og idrettsmann, og nå var han også stadig på reinjakt i Nord-Norge. Han oppsøkte også de små kapellene i Alta og Tromsø, og ikke sjelden måtte han gå i tre-fire dager på ski for å komme til messe.

Barnabittene

I 1864 var han tilbake i Christiania, hvor han ble den første formann for St. Vincensforeningen, som han grunnla dette året sammen med de tre barnabittpatrene i St. Olavs kirke, Johan Daniel Paul Stub, Cesare Tondini og Carlo Giovanni Moro. Patrene Tondini og Moro var italienere, mens p. Stub var norsk konvertitt som ham selv. Barnabittene hadde fått ansvaret for St. Olavs kirke i 1864, med p. Stub som superior. P. Stub var en sterk personlighet som fikk betydning for Karls fremtid, og de knyttet et varmt vennskap.

Karl Schillings malerier vitner om en solid skole, men ikke om noe stort eller originalt talent. En dag hadde han bedt p. Tondini opp til seg på sitt atelier for å vise ham det bildet han arbeidet på. Italieneren kritiserte det uforbeholdent og syntes at figurene på det var livløse og treaktige. «Det er ikke dette som er Deres kall», bemerket han, men Karl Schilling svarte ikke. P. Stub var den første til å formulere tanken om at Schilling hadde klosterkall, og denne tanken fenget øyeblikkelig i den unge malerens vel forberedte sinn. Deres samtaler endte med at Schilling sommeren 1867 bestemte seg for å bli prest. Han ba om og fikk sin fars tillatelse. P. Stub ønsket at vennen skulle slutte seg til barnabittenes franske ordensprovins, i håp om å kunne virke som prest i Norge. Mens de ventet på

Rotunden St. Dominikus. P. Schilling til venstre.
Foto: Petter C. Omtvedt

svar fra Frankrike, begynte p. Stub å undervise sin venn i latin og fransk.

I slutten av juni 1868 gikk Karl Schilling om bord på båten til kontinentet. Da den om kvelden var kommet et godt stykke ut i Kristianiafjorden, gikk Schilling opp på dekk og kastet pensler og palett i fjorden som et symbolsk uttrykk for at han fra nå av fornektet sin kunst. Deretter vinket han farvel til sitt fødeland for siste gang. Men det var bare det ytre skallet han kastet fra seg, for sin kunstnersjel beholdt han i sin kjærlighet til det gode og sanne og skjønne.

Han dro via Düsseldorf, og den 2. juli ankom han Paris og barnabittenes hus i Rue Monsieur, og et par uker senere påbegynte han sitt novisiat i

Aubigny-sur-Nère i Sør-Frankrike. Han var da 33 år gammel. Etter eksempel fra sin grunnlegger legger alle barnabitter navnet Maria til sitt eget, så i anledning sin inntreden skiftet Karl ut sitt mellomnavn Halfdan med Maria og ble don Charles-Marie.

Vanskeligheter

Til da hadde livet stort sett gått på skinner for Schilling, men nå fikk han kjenne hvor hard «lutrings vei» kunne være. Gudstjenesten, bønnene, meditasjonene og askesen var kilder til uendelig lykke, og det fysiske arbeidet i huset og hagen var rekreasjon for den tidligere jegeren og sportsmannen. Men på langt nær nok, og det stillesittende livet og det begrensede området han kunne bevege seg på, skadet hans helse. Han led av fordøyelsesbesvær, kvalme, feber og hodepine. I en alder av 34 år hadde han vanskelig for å lære nye språk, og han skulle aldri komme til å beherske fransk så godt at han kunne holde en preken. Han hadde i det hele tatt ikke lett for boklige studier, og hans utdannelse som maler var ikke til mye hjelp.

Sykdom knakk ham gang på gang, og særlig hardt ble han rammet like før det skulle avgjøres om han skulle opptas i kongregasjonen som prest eller bare kunne bli opptatt i den «tredjeordenen» som barnabittene hadde opprettet som en mellomting mellom legbrødre og prester. De hadde som oppgave i kraft av sin høyere utdannelse å bistå prestene mer direkte i deres arbeid. Hans overordnede mente at Schillings helbred var for vaklende til at han kunne bli prest, og de bestemte seg for å sende ham hjem til Norge etter å ha blitt opptatt i denne «tredjeordenen».

Dette var et hardt slag for Schilling, og hans fortvilelse var så stor at alle ble grepet av den, og man begynte i fellesskap en novene til skytshelgenen, den hellige Alfons Maria de' Liguori, som klosteret var vigsløst til. Han fikk også en ny og dyktig lege, og på den niende dag var den syke frisk igjen. Den 21. november 1869 avla han sine klosterløfter for tre år, og den 18. desember 1872 avla han sine høytidelige evige løfter.

Prest

I 1873, noen måneder etter løfteavleggelsen, kom det brev fra

ordensgeneralen som sa at Karl skulle forberedes for prestevielsen. Han slet med å komme gjennom prestestudiene, særlig var latinen vanskelig, men han klarte det til slutt. Han mottok de lavere vielser, og den 20. desember 1873 ble han diakonviet i Bourges. Den 18. desember 1875 ble han presteviet etter å ha avlagt de forskjellige eksamener som krevdes. Igjen hoppet han rundt og sang av full hals av glede slik han hadde gjort den dagen han konverterte. Neste dag leste han sin første messe hjemme i klosteret.

Hans brennende iver for å bli en mer og mer verdig Kristi etterfølger lot ham aldri hvile, og ustanselig arbeidet han på sin fullkommenhet. Han ble dermed det store eksempelet for alle som kom i berøring med ham. Hans elskverdighet, hjelpsomhet og strålende humor lyste ut over hans omgivelser, og bare hans foresatte visste at det bak dette muntre sinnet skjulte seg et liv i harde botsøvelser og den strenge askese. Han ble først utnevnt til

i Belgia ved grensen til Frankrike. Dit kom p. Schilling i juli 1887.

Belgia

I denne landsbyen ble p. Schilling skriftefar for områdets arbeiderbefolkning, men også for flere internatskoler og ved et par hospitaler, samt for nonneklostre. Dessuten kom mange prester og lærde langveis fra for å møte ham, til tross for at han fremdeles snakket like dårlig fransk. Han fant sin skriftestol beleiret med det samme han hadde feiret messe om morgenen. Dagen lang ringte klokken uavlatelig og sa fra at noen ville skrifte for ham. Det hendte at et skriftebarn holdt ham i en hel time, mens andre kom flere ganger i løpet av en dag for riktig å få forklart ham sine ulykker og vanskeligheter.

Gjennom sitt virke ble han snart kjent som «den hellige pateren», «den lange helgenen» og «helgenen fra Mouscron». Han kom også i forbindelse med flere nordmenn som kom for å besøke ham. I 1886 døde p. Karls far,

jeg alltid må elske deg mer og mer.» Deretter døde han «i hellighetens ry», 71 år gammel. To dager senere ble han gravlagt på klosterets kirkegård.

Kort tid etter Schilling død begynte mange å valfarte til hans grav i Mouscron, hans ry spredte seg raskt, og mange helbredelser ble tilskrevet hans forbønn. I mange år sto hans beskjedne celle urørt, og flere pilegrimer fikk anledning til å besøke den. Høsten 1924 vendte barnabittene seg til biskopen av Brugge og ba om igangsetting av en kirkelig prosess for en saligkåring. Den 6. august 1924 ble hans grav åpnet for den vanlige kanoniske undersøkelsen av levningenes tilstand sytten år etter hans død. «Den dodes ansikt var uforandret, hendene mørknet, soutanen falmet og morken. Dypt grepet gjenså de av barnabittene som hadde kjent ham, sin gamle konfrater», forteller Sigrid Undset.

Den 24. mars 1936 ble hans levninger flyttet til et sidekapell i barnabittpatrenes kirke. Hans biografi, *Le Révérend Père Schilling, Barnabite*, ble skrevet av p. Sylvestre Declercq. Dekretet som åpnet hans saligkåringssak, ble utstedt den 22. november 1946. Den 19. september 1968 ble hans «heroiske dyder» anerkjent av den salige pave Paul VI, og han fikk tittelen *Venerabilis* («Ærverdig»). Det eneste som gjenstår før en saligkåring, er et mirakel på hans forbønn. Han er den eneste nordmann som for tiden har en pågående prosess i Den katolske kirke. Hans grav besøkes fortsatt ofte av pilegrimer.

For rundt ti år siden kunne Vatikanets egen dagsavis *L'Osservatore Romano* fortelle at Karl Schilling er på vei mot hellighet. Dominikanerne i Oslo har for lengst tatt denne utviklingen på forskudd, og klosterkirkens maleri av norske helgener fra 1929 i våpenhuset (malt av p. Couturier OP) inkluderer også Karl Schilling. Kunstneren Schilling er representert med bilder i blant annet Nasjonalgalleriet i Oslo.

P. Per Einar Odden er kapellan i St. Svithun menighet i Stavanger. Gjennom årene har han bygget opp helgenbiografiene på katolsk.no – kanskje verdens aller beste helgendatabase. Der finnes også en lengre versjon av denne biografien.

Han oppsøkte også de små kapellene i Alta og Tromsø, og ikke sjelden måtte han gå i tre-fire dager på ski for å komme til messe.

sakristan og undervisningsleder, og han fikk ansvaret for legbrødrenes undervisning og for de syke.

Etter prestevielsen var tanken at Schilling skulle tilbake til Norge, men slik ble det ikke. For p. Stub og barnabittene hadde gitt opp misjonen i Norge. De fire italienerne dro fra landet i 1866, 1867 og 1869, og p. Stub dro til Bergen høsten 1870 for å bli sogneprest der. Schilling avfant seg med situasjonen og regnet med at han ble værende fordi Gud ville det slik. Han ble i klosteret i Aubigny inntil regjeringen i 1880 vedtok en lov om at alle ordener og kongregasjoner skulle oppløses. Utpå høsten 1880 måtte barnabittene forlate Aubigny. Patrene og novisene ble spredt for alle vinder, og p. Schilling dro til sin ordens kloster i Torino i Nord-Italia (1880) sammen med en novise fra Tyrol, men han ble snart sendt til ordenens novisiat i Monza i Lombardia. Så snart han hadde lært seg nødtørftig italiensk, ble han visenovisningsleder. Han tilbrakte syv år i Monza. I 1887 åpnet barnabittordenens franske provins et nytt novisiat i stedet for det i Aubigny, i Mouscron

og selv hadde han gitt opp håpet om å komme tilbake til Norge. Han begynte nå å eldes svært raskt. Livet i Belgia, hans botsøvelser og hans arbeid som økte fra dag til dag, svekket hans motstandskraft. All fritid ble tilbrakt i koret. Der ba han, men han studerte også og skrev brev der. Han pleide å si at alt ble gjort bedre foran tabernaklet. Han hjalp alle, særlig de syke. Vintren 1902-03 gikk det en koppeepidemi i landsbyen, og han ga alt for å hjelpe dem han kunne. Det ble sagt at hans bønner reddet mange barn fra døden.

Helgenry

Sommeren 1906 ble det klart at p. Schillings liv nærmet seg slutten. En dag da han kom ut av skriftestolen, kollapset han og måtte hjelpes til sengs. Han tok sin sykdom som en gave fra Gud, for nå fikk han tid til å gjøre seg klar til snart å møte sin Mester. Han levde lenge nok til å feire jul, men om ettermiddagen den 2. januar 1907 velsignet han de unge seminaristene og sa til dem: «Dere må bli helgener, store helgener.» Deretter ble han sykesalvet. Senere på kvelden sa han: «Min Jesus, gjør det slik at

FESTEN FOR APOSTLENE PETER OG PAULUS

Av Pastoralavdelingen, OKB

Ifølge tradisjonen ble Peter og Paulus martyrer under keiser Nero i år 64. Peter skal ha blitt korsfestet offentlig opp-ned i amfiteateret på Vatikanhøyden, mens Paulus skal ha blitt halshugget utenfor bymurene. Det er dokumentert at de kristne allerede i de første årene etter dette feiret Peter og Paulus, «apostelfyrstene».

På slutten av 300-tallet kom pilegrimer til Roma den 29. juni hvert år. Da gikk de først til Vatikanhøyden, til Peters grav og kirken som nå var reist der, og deretter til kirken som hadde fått navnet «Paulus utenfor murene». Paven selv deltok i pilegrimsvandringen, og han feiret messe med pilegrimene begge steder.

Hvorfor feirer Kirken disse to sammen med én felles fest? Først litt om hva vi vet om Peter og Paulus som historiske skikkelser.

Peter var fisker, og sammen med broren, Andreas – samt et annet brødrepar, Jakob og Johannes – ble han kalt fra sitt yrke som fisker og til å følge Jesus. Peter er sentral i flere avgjørende øyeblikk i Jesu liv. Han bekjenner at Jesus er Guds Sønn, og Jesus sier: «Du er Peter (klippen), og på denne klippen vil jeg bygge min kirke» (Matt 16,18). Like etter irttesetter Jesus Peter siden Peter ikke vil at Jesus skal dø og lide. Vi møter også Peter ved forklarelsen. Da er han på fjellet og er vitne til at Jesus snakker med Moses og Elia (Matt 17). Siden møter vi Peter når Jesus tas til fange, og han trekker sverdet og hugger øret av en soldat. Like etterpå fornekter han at han kjenner Jesus.

Etter oppstandelsen kommer Jesus til Peter – som har vendt tilbake til sin jobb som fisker. Og da får han muligheten til å gjøre godt igjen sin fornektelse.

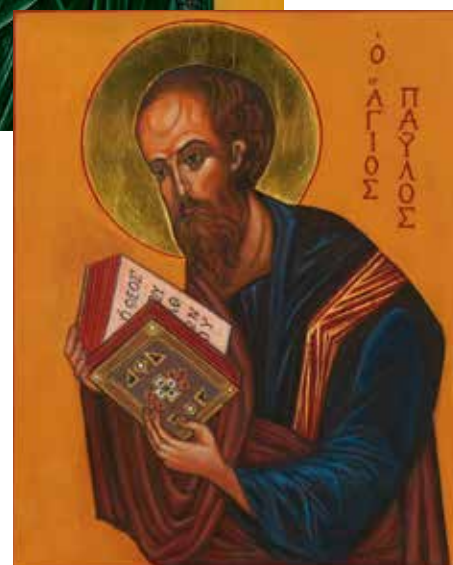
Vi møter altså en Peter som er spontan, som raskt sier hva han føler. Han fremstår også som en enkel mann. En fisker på den tiden var ikke noe statusyrke, men en enkel manns jobb.

Paulus kommer imidlertid fra finere kår. Han er teltmaker, spesialist i et fag som har gått i arv. Han er heller ikke redd for å si hva han tenker, og i de aller første årene etter Jesu død og oppstandelse var han en av de verste forfølgerne av de kristne. Men på et øyeblikk ble han omvendt, slått til jorden på vei inn i Damaskus. Han sendes til en kristen mann og hans familie, og deretter tas han inn i varmen blant de kristne. Han omvender seg og blir kirkens viktigste misjonær, ikke minst til de uomskårne, dvs. de som ikke var jøder.

Når Kirken feirer disse to sammen i én fest den 29. juni hvert år, så er det særlig tre grunner til dette. Først og fremst er det at de begge ble kalt – uventet og brått – til å følge Jesus og til å bli bærebjelker i Jesu bevegelse – Kirken. Dernest er det på grunn av det radikale svaret de begge ga. Både Peter og Paulus ble på sett og vis «rykket ut» av sine vanlige liv, uventet og uforberedt. Og midt i dette uventede henga de seg begge helt og holdent til ham som kalte dem, nemlig Jesus. Den tredje – og teologisk sett viktigste grunnen

Ikoner malt av søstrene i Karmel «Totus Tuus» i Tromsø. Foto: Karmel «Totus Tuus»

– er knyttet til de konkrete oppgavene Peter og Paulus hadde. Peter – en av de opprinnelige tolv – representerer Israelsfolket og dermed Guds oppfyllelse av sine løfter til Israel. Paulus ble kalt etter Jesu død og oppstandelse, og han ble avgjørende i misjonen til hedningene, ikke-jødene. Slik representerer disse to helgenene Jesu kall til hele verden, inkludert oss.

Oppgaver:

Festen for Peter og Paulus feires idet sommerferien i Norge tar til for mange barn og voksne. Noen har reist på ferie og kan kanskje besøke en kirke der de er – kanskje en som er viet til Peter eller Paulus eller begge to. Da kan man gjerne tenke over at den katolske tro – takket være Peter og Paulus – raskt ble kjent i hele verden, og at vi i dag også får dele den.

For dere som er hjemme, er det flere aktiviteter man kan gjøre for

å markere dagen. Grille fisk til ære for fiskeren Peter er overkommelig for de fleste. Om et fiskemåltid ikke er familiens foretrukne festmat, kan man jo markere menneskefiskeren ved å servere små saltfisk i en skål, eller til og med lage en kake til dessert formet som en fisk. Under er også en liten Peter-og-Paulus-quiz man kan gjennomføre i fellesskap, eller evt. alene på en solstol.

Lag en fiskekake! Foto: CC3.0 WikimediaCommons

✿ KIRKEBØNN ✿

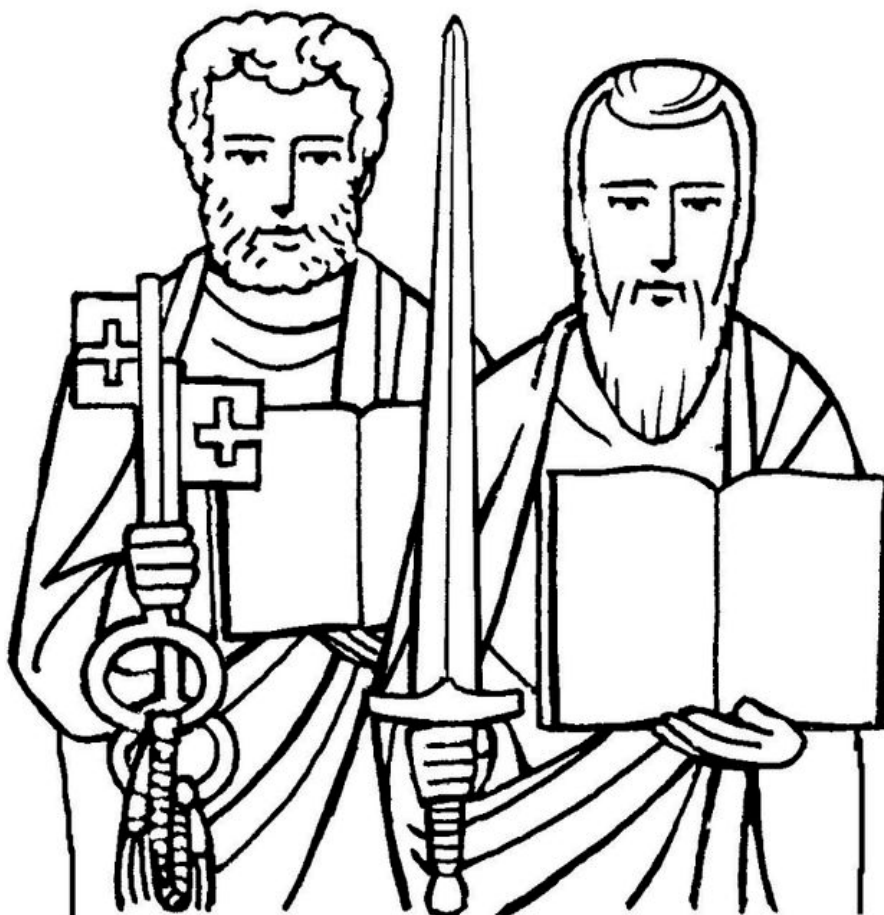
Herre, vår Gud,
vi er samlet på denne festdag
i glede over dine apostler Peter og Paulus.
Gi at din Kirke trofast følger deres lære
som la grunnvollen for vår tro.
Ved vår Herre Jesus Kristus, din Sønn,
som lever og råder med deg
i Den Hellige Ånds enhet,
Gud fra evighet til evighet.

PETER-OG-PAULUS -QUIZ

1. Hva var Peters opprinnelige navn?
2. Hva betyr «Peter»?
3. Hva var Paulus' opprinnelige navn?
4. Hva jobbet Peter som?
5. Hadde Peter søsken?
6. Hvilket yrke hadde Paulus?
7. Var Paulus til stede under Jesu siste nattverd?
8. Hvor ligger Peter og Paulus gravlagt?
9. Hva er tegnene til Peter og Paulus i kunsten?

1. Simon
2. Klippe eller sten
3. Sautus
4. Fisker
5. Ja, bl.a. en bror som het Andreas og som også var Jesu discippel
6. Teltmaker
7. Nei
8. I og like utenfor Roma
9. Peter: nøkler og kors, Paulus: sverd og bok/boktrull

Fargelegg bildet!

Mørklegging og andre kunster

Av Bjørn Are Davidsen

Det finnes heldigvis høyere idealer enn svart-hvitt-tenkning.

Fiendebilder og sjåvinisme er sjelden beste vei til forståelse og sameksistens. Dermed slipper ikke skole og media slike fremstillinger inn i pensum og programmer. I hvert fall ikke hvis de er klar over hva de driver med. Når mørkebildene av Kirken passerer under radaren, er den enkleste forklaringen at man tror de er sanne.

BBC-serien *Opplysningstidens helter*, som går på NRK, er et skoleeksempel på svartmaling. Før opplysningstiden lå et mørke over Europa. Kunnskap og vitenskap var kneblet av Kirken. Så kom modige menn med vitenskap og gode verdier. Takket være dem fikk vi et samfunn som bygger på fornuft og frihet, fremfor tro og autoriteter.

Konflikt? Krigsmetaforene sitter løst i undertekstene: «Ein hadde erklært krig mot makta til kyrkja og teke i bruk ny teknologi for å betre kvardagen til folk flest.» Kirken er ikke annet enn «motstanderen». Det er likevel uklart om BBC ville sagt «Satan» om programmet hadde vært på hebraisk, selv om ordet på det språket betyr nettopp «motstander».

Uansett er tegningen klar. Og den er ikke i farger eller gråtoner. Første episode forkynter at Kirkens makt ble brutt på 1700-tallet. Isaac Newton (1642–1726) ga oss vitenskapen. Denis Diderot (1713–1784) ble fengslet i tre måneder for å mene at kunnskap kom fra sanseerfaringer, og måtte late som han støttet teologene i sitt store leksikon. Erasmus Darwin (1731–1802) fant fossiler og bergarter som viste at jorden var millioner av år, og avslørte at Kirken hadde tatt grundig feil.

Igjen må man gni seg i øynene. Å fremstille Newton som den som ga oss vitenskapen – og det i skarp strid med Kirkens prosjekt – er så i strid med forskning at det bør forskes på. Å legge opp til at Kirken før opplysningstiden avviste

teknologi eller sanseerfaringer, er ikke bedre. Hvor kommer tunnelsynet fra? Handler det om mer enn at noen som er eksperter på én tidsperiode, liker å løfte den frem som svært avgjørende, eller har for begrenset kunnskap om andre perioder? Ligger det politiske eller livssynsmessige forestillinger bak? Fordommer?

Ikke bare hopper man over samtidige som Hooke og Leibnitz, eller forgjengere som Descartes og Galilei, for ikke å si Francis Bacon. Man hopper over store navn som Buridan og Oresme på 1300-tallet, Albertus Magnus og Roger Bacon på 1200-tallet. For ikke å si muslimer som ibn al-Haytham på 900-tallet og kristne som Philoponus på 500-tallet. Og den greske tradisjonen tilbake til Aristoteles. Uten å overdrive hvor mye disse eller Newton drev moderne vitenskap. Det er tvilsomt om vi kan snakke om noe sånt før et godt stykke ut på 1800-tallet. Som et resultat av et langt gruppearbeid også før og etter Newton.

Vel så ille er det at man glemmer universitetshistorien tilbake til 1000-tallet, støttet av en kirke som ikke oppfattet Bibelen som lærebok i naturvitenskap eller miskjente fornuften. I stedet la man så mye vekt på logikk at det til tider nærmet seg parodien.

Teknologi og rasjonalitet

Teknologiutvikling til beste for folk flest startet ikke med en frigjøring fra Kirken på 1700-tallet. I Europa skjøt den fart langt på vei takket være mentalitetsendringen og forbildene klostre og universiteter skapte i middelalderen. Kristne stod ikke imot ny teknologi, de støttet den. Brilller og teleskop er utviklet av kristne. Tommestaven er ikke ateistisk.

Et eksempel er en illustrasjon i 800-tallets karolingiske håndskrift *Utrectpsalteret*. Det fremstiller Salme 64 om forskjellen på «de rettferdige» og «banden av voldsmenn», «hopen av dem som gjør urett». Begge sidene bærer våpen, men det er de gode som tar i bruk ny teknologi. Voldsmannen sliper spydet manuelt, de rettferdige bruker roterende slipestein.

Idealet er altså at rettferdige og rettentkende bruker teknologi for å forenkle arbeidet. Dette er ikke et brudd, men står i en solid sammenheng med det kristne gudsbildet. I middelalderen så man ikke på Gud som en trollmann som opptrer etter innfallsmetoden, men som en rasjonell arkitekt som skaper universet med logikk og linjal.

Siden man trodde på en rasjonell Gud som hadde lagt lover inn i naturen,

understreket tenkere som Albertus Magnus at skaperverket normalt må forstås fra disse. Det er ikke uten grunn at en ateist som Jürgen Habermas ser kristen gudstro som avgjørende for fremveksten av vår tro på muligheten og verdien av objektiv rasjonalitet. For vitenskapshistorikeren Edward Grant lar opplysningstiden seg knapt forestille uten middelalderens syn på fornuften som avgjørende viktig. Kristne opplysningsfilosofer som John Locke (1632–1704) står kort sagt i en tradisjon som fremmer mer enn mørke og maktpolitikk.

Nyanser. Det betyr ikke at alle i spydspissen på 1700-tallet var kristne eller protestanter. Som flere andre deister, så Erasmus Darwin på religion som en psykisk lidelse. Men det betyr heller ikke at kristne eller Kirken i alle land avviste hans teorier om at fossiler kom fra katastrofer for mange millioner år siden.

Selv om det ikke er grunn til å undergå bakstreverske kirkelige stemmer i mange land, ikke minst i Frankrike, finnes andre stemmer, og ikke bare i periferien. Flere paver var begeistret for forskning og forskere, til og med kvinnelige sådanne. Benedikt XIV (1675–1758) støttet som kardinal Laura Maria Caterina Bassi (1711–1778) så iherdig at hun ble professor i anatomi bare 21 år gammel. Og året etter medlem av det italienske vitenskapsinstituttet og deretter leder.

I noen land var prester blant dem som mest aktivt fremmet opplysning og frihetsideal. Jacob Nicolai Wilse (1735–1801) kjempet for et norsk universitet og ønsket et «harmonisk samfunn der fornuft, flid og nøysomhet råder». Peder Hertzberg (1728–1802) studerte naturvitenskap og medisin. Peter Hount (1769–1815) gikk i 1790-årene sterkt inn for borgerlig og religiøs frihet. For å nevne noen få.

En god presentasjon av opplysningstiden legger vekt på mangfold og røtter. Det gir ikke toppkarakter å late som om Kirken alltid og overalt omfavnet forskning eller frihetsideal. Men det gir stryk å tegne et motsatt mørkebilde.

Bjørn Are Davidsen er knyttet til foreningen Skepsis og har skrevet flere bøker og artikler om myter og vandrehistorier om vitenskapshistorien og den europeiske middelalderen.

Innmeldt i trossamfunn på grunn av etnisitet

For noen år siden, da Den norske kirke skulle etablere eget medlemsregister, hørte jeg rykter om at alle med norske navn ble tatt fra telefonkatalogen og oppført som medlemmer. For å sjekke dette ringer jeg kirkekontoret i det sognet der jeg bor. Jeg får bekreftet at jeg er oppført som medlem. Jeg opplyste om at jeg aldri har vært medlem og aldri har vært døpt i Den norske kirke. Beskjeden var at jeg måtte møte på kirkekontoret for å melde meg ut. Åpningstiden var mellom klokken 10 og 14 på hverdager. Mitt svar var at det er uaktuelt å måtte ta fri fra arbeid for å rette en feil de hadde gjort, og krevde å bli strøket med en gang. Etter noe frem og tilbake fikk jeg forsikring om at jeg var strøket.

En slik fremgangsmåte har siden irritert meg. På grunn av min etnisitet og nasjonalitet ble jeg tvangsinnmeldt i et trossamfunn. Samtidig ble personer med utenlandske navn, som hadde meldt seg inn i Den norske kirke, ikke ført som medlemmer. Derfor ble jeg så utrolig skuffet da den katolske kirken i Norge hadde benyttet samme fremgangsmåte for å registrere medlemmer, nemlig basert på nasjonalitet og etnisitet. Den samme kirken som jeg er døpt og konfirmert i. Det kan jeg like lite godta som da jeg ble tvangsinnmeldt i den norske kirke.

All ære til biskopen i Tromsø som enkelt og greit erkjenner feil og vil betale tilbake urettmessig tildelte midler. At ikke Oslo katolske bispedømme (OKB) gjør det samme er skuffende.

Lars Johnsen, Drammen

Tilsvaer

Det er leit å lese at Lars Johnsen er skuffet over OKB. Vi er også enige i at metoden som ble brukt i en periode for å registrere katolikker, ikke var bra. OKB ønsker ikke å motta urettmessig tildelte offentlige midler. Det den kommende rettsaken skal avgjøre, er om tilskudd gitt i perioden 2011–2014 var berettiget eller ikke. De som i opprydningsarbeidet avkreftet sitt medlemskap, skal vi selvsagt ikke ha midler for. Etter vår oppfatning er OKB berettiget til tilskudd for alle som har bekreftet sitt medlemskap. Vi mener OKB i mange år fått langt mindre tilskudd enn hva vi har krav på etter norsk lov.

Lisa Wade, administrativ leder OKB
(Se også side 25)

 Nytt om navn

Tirsdag 12. april valgte søstrene på Lunden sr. **Maria Thomas av Kristi Legeme og Blod (Schniederberend)** som priorinne for klosteret for en periode for tre år. Hun overtar stafettpinne etter sr. Anne-Lise av Maria Bebudelse (Strøm). Sr. Maria Thomas har tidligere tjent kommuniteten som priorinne i to perioder. Hun har også innehatt flere andre verv, både i klosteret og i ordenens og Kirkens tjeneste. Søstrene takker for forbønn for valget og stoler på de troendes fortsatte bønn for den nye priorinnen og hele kommuniteten.

• [Lunden.katolsk.no/St. Olav](http://Lunden.katolsk.no/St.Olav)

På St. Eysteins presteseminar blogg kan vi lese at torsdag 14. april var en merkedag for seminarist **Paul Opata**. Han tok både et skritt videre mot prestetjeneste ved å bli innsatt som lektor, og var på privataudien med paven. Anledningen var at paven hadde invitert *The Pontifical Scots College*, som Paul er tilknyttet, for å markere 400-årsjubileet for misjonseden. Det var nemlig etter at studentene hørte om John Ogilvies martyrium, de bestemte seg for avgi ed om å tjene hjemlandet som katolske prester, og det ble et seminar. Sammen med to skotske seminarister ble Paul innsatt som lektor av erkebiskop Philip Tartaglia av Glasgow. (Om noen synes navnet Tartaglia virker kjent: Erkebiskopens bror er Oslo katolske bispedømmes rettsvikar.)

De to andre OKB-seminaristene som studerer i Roma, **Josef Ottersen** og **Nguyen Duy Hai**, er tilknyttet *The Venerable English College*. Etter planen skal de motta lektoratet sammen med engelskmennene 3. juli.

• [http://steystein.katolsk.no/St. Olav](http://steystein.katolsk.no/St.Olav)

I mai 2016 avholdt *Dominican Sisters International* generalforsamling med valg. Sr. **Else-Britt Nilsen** ble gjenvalgt som koordinator for Europa. *Dominican Sisters International* er en samarbeidsorganisasjon bestående av

en rekke dominikanerinnkongregasjoner. DSI er delt i fem soner; Afrika, Europa, Latin Amerika & Karibien, Nord-Amerika og Asia.

• [Katarinahjemmet.katolsk.no/St. Olav](http://Katarinahjemmet.katolsk.no/St.Olav)

St. Svithun menighet i Stavanger har ansatt **Anne Kristine Ekroll (26)** som ny katekesekoordinator. Hun begynner i stillingen den 1. august 2016 og overtar da etter

Henrik Emil Greve. Anne Kristine er født og oppvokst i St. Svithun menighet og har vært aktivt med i menighetens liv fra barnsben av, i dag både som medlem av Unge Voksne og som kateket for 2. og 3. klasse. Av utdanning har hun en bachelor i samfunnsvitenskap (psykologi), et årstudium i sosiologi og en master i «Childhood studies». Hun arbeider i dag som assisterende pedagogisk leder ved The Children's House i Stavanger.

Menigheten har også ansatt **Katherine Esquivel (21)** som barne- og ungdomsarbeider. Hun begynner i stillingen med umiddelbar virkning. Katherine har vokst

opp i Oslo og vært aktiv i barne- og ungdomsarbeidet, særlig i St. Olav domkirkemenighet. I dag er hun student ved universitetet i Stavanger og arbeider for tiden med en master som petroleumsingeniør. Siden hun kom til Stavanger som student, har hun vært aktivt med i barne- og ungdomsarbeidet i St. Svithun menighet, både som katekeselærer for 1. klasse og som leder for SKUF (Stavanger katolske ungdomsforening). Katherine kan nås på e-post katherine.esquivel@katolsk.no; på menighetens telefon 51 51 70 20, eller mobiltelefon 40 29 22 72.

• Melding fra St. Svithun menighet/katolsk.no

Søsterrådet, som består av ordensforstanderinnene i Norge, avholdt sitt årlige møte på Grefsen 29. april til 1. mai. Under møtet ble det blant annet valgt ny leder. Fra 30. april er rådets leder sr. **Maria Thomas Schniederberend** OP fra Lunden kloster. Hun overtar etter sr. **Marit Brinkmann** CSJ, som har hatt vervet siden 2012 og hvis mandat ble forlenget med ett år i fjor. De to andre medlemmene i arbeidsgruppen, sr. **Lucia Nguyen Thi Kim Trang** fra søstrene av Det hellige kors på Hønefoss og sr. **Katarina Hodyr** fra St. Elisabethsøstrene, ble valgt i fjor og fortsetter.

♦ *Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 2. mai 2016*

Etter over 20 års trofast tjeneste går St. Olavs menighetssekretær **Elisabeth Helland** av med pensjon 1. juli i år. Den nye menighetssekretæren heter

Ketil Åsatun (50). Han har utdanning innen økonomi, fotografi og kunsthistorie. Tidligere har han blant annet jobbet som strategisk kundekonsulent i Netcom og i økonomiavdelingen der, og som rådgiver og prosjektarbeider ved Nasjonalbiblioteket. Han begynte i stillingen 1. juni.

Menighetens katekesekoordinator **Thao Huyncek** går ut i fødselspermisjon i juli, og **Mathias Ledum** vil i hennes fravær fungere som vikar fra 1. august.

♦ *Melding fra St. Olav menighet/katolsk.no/St. Olav*

Husholdnings- og kjøkkenavdelingen i Oslo katolske bispedømme har fått en ny medarbeider. **Majkel Spanic** ble fast ansatt 18. februar etter å ha jobbet midlertidig i ett år. Majkel, som er født 10. april 1992 i Nova Gradiška i Kroatia, er utdannet kokk.

Vi gratulerer!

Foto: St. Frans menighet

Vi gratulerer sr. **Regina Xalxo** (26) som 28. mai avla sine evige løfter. Biskop Bernt Eidsvig var hovedcelebrant under messen i St. Frans kirke i Larvik. Sr. Regina, som er yngste medlem av klarissenes kommunitet i Larvik, er opprinnelig fra India og ankom Norge og Larvik i fjor.

Gratulerer også til klarasøstrene og til St. Frans menighet, Larvik!

www.

Nye menighetsråd

Mange menigheter i Oslo katolske bispedømme har de siste ukene avholdt valgt på menighetsråd, og noen nye råd har allerede konstituert seg. Rådenes sammensetning publiseres fortløpende på katolsk.no.

Vern om livet fra befruktning til en naturlig død

Bli medlem i **Menneskeverd**

www.menneskeverd.no

Utnevelser

Oslo katolske bispedømme

Biskop Bernt I. Eidsvig av Oslo kunngjorde 27. mai følgende forflytninger:

P. Oddvar Moi løses, med virkning fra den 1. juni 2016, fra stillingen som kapellan i St. Hallvard menighet i Oslo og utnevnes fra samme dag til sykehusprest i Oslo. Fra samme dag avløser han p. **Ragnar Leer-Salvesen** og p. **Ole Martin Stannestrø** ved sekretariatet i Norsk katolsk bispesråds liturgiske kommisjon og utnevnes til sekretær for denne.

P. Marinko Pervan utnevnes, med virkning fra den 1. juni 2016, til rektor hos St. Elisabethsøstrene på Nordstrand i Oslo.

P. Wojciech Zaleskiewicz løses, med virkning fra den 1. juli 2016, fra stillingen som kapellan i St. Torfinn menighet i Hamar, for å vende tilbake til sitt bispedømme i Płock, Polen.

P. Joseph Lam Cong Luong vender tilbake fra sitt sabbatsår og gjenutnevnes, med virkning fra den 1. september 2016, til sogneprest i St. Josef menighet i Haugesund.

P. Oskaras Petras Volskis løses, med virkning fra den 1. september 2016, fra stillingen som kapellan i Vår Frue menighet i Porsgrunn og utnevnes fra samme dag til kapellan i St. Josef menighet i Haugesund, med ansvar for polsk sjelesorg i Haugesund (50 %), og for litauisk sjelesorg i Bergen, Haugesund, og Stavanger (50 %).

P. Piotr Gwizdź løses, med virkning fra den 1. september 2016, fra stillingen som kapellan i St. Ansgar menighet i Kristiansand og utnevnes fra samme dag til kapellan i St. Olav menighet i Tønsberg (50 %) med ansvar for polsk sjelesorg i Larvik, Porsgrunn og Sandefjord (50 %).

Tromsø stift

Biskop Berislav Grgić av Tromsø aksepterte 7. mars 2016 **Kristian Austads** frasingelse av vervet i finansrådet for Tromsø stift. **Elisabeth Grenness** ble 20. april 2016 utnevnt til medlem av stiftet finansråd frem til 23. juni 2019.

♦ *Melding fra Tromsø stift*

In Memoriam

Foto: St. C. Borromeus-søstrene

Sr. Gjertrud (sr. Adalberta)

(Gertruda Anna Clementina Caspers)

Født: 14. april 1926
i Cuijk og St. Agatha
(Nederland)

Død: 21. april 2016
i Maastricht (Nederland)

Begravet: 26. april
i Rijckholt (Nederland)

Som ung St. Carolus Borromeus-søster kom sr. Gjertrud til Norge i 1958, hvor hun tjenestegjorde som førskolelærer på Hamar. Etter en del år flyttet hun til Molde, hvor hun hadde samme stilling.

Med stor glede arbeidet hun i kongregasjonens ånd. Hun egnet seg svært godt til oppgaven og var godt likt både av barn og foreldre. På grunn av sviktende hørsel måtte hun dessverre gi avkall på denne stillingen etter en del år.

Da St. Carolus-sykehuset, som ble drevet av søstrene og hvor de også bodde, ble solgt til fylket, flyttet søstrene til prestegården. For presten ble det bygget en mindre bolig på den samme tomten.

På grunn av stigende alder og sviktende helse flyttet søstrene etter hvert til Moderhuset i Maastricht i Nederland. Antallet søstre var i mellomtiden minsket til fire. Så tok sr. Gjertrud seg da av husstell og matlagning til søstrene, med frisk mot.

Mens hun var i Molde, tok hun seg også av religionsundervisningen

som forberedte menighetens barn til førstekommunion.

Da kommuniteten i 1990 ble opphevet, flyttet sr. Gjertrud også til Nederland igjen hvor hun tjenestegjorde på forskjellige steder med et glødefyllt hjerte og sitt velkjente humør.

Etter et langt liv i kjærlighetens tegn og praksis fikk hun en uke etter sin 90-årsdag gå opp til Ham som hun hadde tjent hele sitt liv, og som hun så lengtet etter.

Vi vil minne henne i takknemlighet for den tid hun var hos oss.

Måtte hun nå hvile i fred hos sin Herre.

*St. Carolus Borromeus-søstrene,
Maastricht*

In Memoriam

Foto: Tekniskstiftelsen UNO

Kari Elisabeth Børresen

Jeg har kjent Kari siden 1948, da hun trådte inn hos St. Josephsøstrene i Chambéry i Frankrike, hvor hun ble noen måneder som novise. Jeg har alltid kjent henne som en utrolig dypt tenkende person, snill og uselvisk. Hennes CV og utallige publikasjoner talte for seg selv, og hun har vunnet mange gode venner såvel i universitetsmiljøet som blant katolikker i inn- og utland.

Spesielt har Kari hatt en beundring for den salige Niels Stensen og hun har gjort alt hun kunne for å få ham helligkåret. Da hun hørte om en av våre søstres sykdom, ringte

hun meg og sa at vi måtte absolutt be til Niels Stensen om helbredelse. Jeg var ofte forbauset over at en så skarpsindig teolog som Kari kunne ha en slik nesten barnlig tillit til helgenenes forbønn.

Under sin mangeårige sykdomsperiode ringte hun meg ofte for å be om forbønn. Hun var optimist og ønsket å leve videre, ikke minst på grunn av sin mann og sin datter.

Plutselig kom dagen da hun lå på dødsleiet, hun mottok sykesalvingen, og jeg besøkte henne noen dager senere. Kari var rolig, men bekymret seg for sine nærmeste, hun var også bekymret for hvordan det skulle gå med henne selv. Jeg snakket med henne om døden, og hun lurte veldig på hva som ville komme til å skje. Hun var helt klar over at hun ikke hadde lenge igjen å leve, og hun stolte på at Kirkens

tro ville bære henne over dødens terskel. Vi ba rosenkransen og sang *Salve Regina* sammen. Da virket hun glad og fredelig.

Da jeg fikk høre at hun var død 5. april 2016, kunne jeg ikke la være å tenke på hvor godt hun må ha blitt mottatt av Sankt Peter, Jomfru Maria og ikke minst Niels Stensen i de himmelske boliger.

Våre tanker går spesielt til hennes familie.

Vi lyser fred over hennes gode minne.

*Sr. Anne-Lise Strøm OP, Lunden
Kloster*

En følelse av barmhjertighet

Kirkens jubelår under barmhjertighetens banner inviterer oss til å reflektere over og praktisere Guds og menneskers barmhjertighet på forskjellige måter. Først og fremst er vi invitert til å leve ut barmhjertighetens imperativ i vår hverdag, en hverdag som i Norge sjelden består av ekstraordinære hendelser, eller lidelse og nød som påkaller vår oppmerksomhet.

Hverdagen leves i våre familier, menigheter og ordenshus, på skole eller på jobb, og ikke minst i ekteskapet. Og hvor i dagens samfunn trenger vi vel ikke barmhjertighet mer, enn nettopp i ekteskapet?

Barmhjertighet i bibelsk forstand er mer enn praktiske handlinger. Gud er barmhjertig (se Sal 116,5), hvilket betyr at han føler med mennesket. Også mennesket kan være barmhjertig når det blir grepet i sitt indre av en dyptgående og inderlig med-følelse. Det er i denne sfæren, følelseslivet, hvor barmhjertighet er høyst nødvendig for ektefeller. På den ene siden er tankeløse ord og ubehøvlet oppførsel ofte et resultat av negative følelser. Derfor burde man arbeide med seg selv slik at barmhjertighet tross alt alltid er den dominerende følelsen, som mildner alle andre følelser. På den andre siden, i øyeblikkets svakhet besvarer man ofte onde ord med samme mynt. For å komme ut av det ondes spiral, trenger vi ikke kompromisser, men den barmhjertighet som gjør at vi kan tilgi og forbli trofaste.

Guds barmhjertighet, som vi er kalt til å ligne på, åpenbarte seg på korset, hvor Jesus døde for våre synder. Der rant barmhjertigheten ut fra Jesu hjerte som en kilde til kjærlighet og liv. Ektefeller trenger med andre ord å våke ved korset og be om Guds barmhjertighet, som hjelper dem til å vokse i gjensidig kjærlighet og inderlig barmhjertighet, slik at de forblir ett og forblir trofaste. Det tragiske i dag er at mange ektepar verken ber for hverandre eller ber sammen. Den som daglig betrakter korset, slutter aldri å elske. Ekteskap er alltid fylt med følelser, men er det fylt med en følelse av barmhjertighet? Ektefellene burde begge få oppleve barmhjertighet og selv være barmhjertige. Den ekteskapelige kjærlighet, som er et mål for ekteparene, burde bli formet av barmhjertigheten.

Ordet kjærlighet er et utvannet ord i dag; kanskje det er på tide å bytte det ut med barmhjertighet? Kanskje vi i stedet for å si at et ektepar er to mennesker som elsker hverandre, heller burde si at et ektepar er to mennesker som viser en særlig barmhjertighet for hverandre? Ektepar er uansett ikke fritatt fra det budskapet som lyser for oss i dette jubelåret: «Vær barmhjertige, slik deres Far er barmhjertig» (Luk 6,36). Det er også her ektefeller kan finne motivasjon til å vokse i det de har lovet hverandre: å elske, ære, være tro og å bli hos hverandre i gode og onde dager, inntil døden skiller dem ad. Kjærlighet, respekt, trofasthet og nærhet i onde dager krever en radikal form for barmhjertighet som innebærer å vokse seg stadig mer lik Kristus.

Barmhjertighet er også det viktigste vitnesbyrdet kristne foreldre kan gi til sine barn. Ingenting er mer stimulerende for barns følelse av (teft og sans for) barmhjertighet enn å se foreldrene

være omsorgsfulle, helhjertede og barmhjertige overfor hverandre. Det er viktig for dem å se at foreldrene deler hverandres liv, omgangskrets, interesser – dvs. at de ikke har egne agendaer – men også at de deler med hverandre i de små detaljene i hverdagen: måltider, barnestell, rydding osv. Når alle disse tingene som utgjør hverdagen, blir beriket med barmhjertighet, da kan man i dem ane Guds lys og Jesu Kristi offer på korset.

Barmhjertighet i hverdagen, og da særlig i ekteskaps- og familielivet, er sårt tiltrengt. Uten barmhjertighet blir kjærligheten forringet og klarer ikke å løfte seg opp for å overvinne vanskeligheter og motgang. Foruten bønn er barmhjertighet den beste næring for at kjærligheten skal gro og bære frukter. Med en følelse av barmhjertighet for hverandre påvirkes og endres alle våre følelser og blir til glede, fred, tålmodighet, mildhet og ydmykhet – kort sagt alle andre frukter som Den Hellige Ånd vil gi oss.

ST. OLAV

Vi takker!

Per 23. mai er det kommet inn kroner 133 295,- i gaver til St. Olav i 2016.

Takk til alle våre givere!

